

Welsh Language Scheme 2012-15

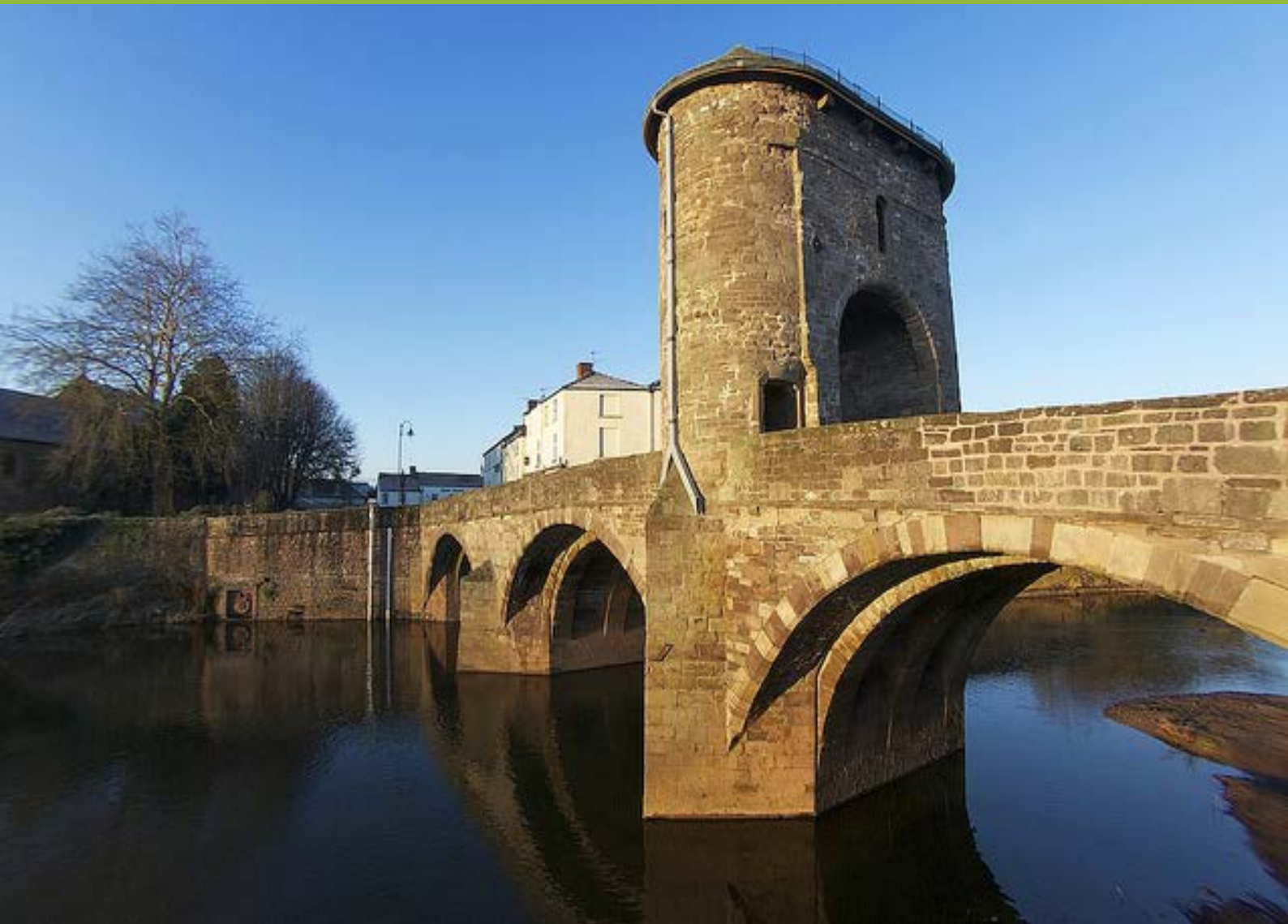

monmouthshire
sir fynwy

Prepared under the Welsh Language Act 1993

Approved by the Welsh Language Commissioner on 09/07/2013

Version Number 1

Cynllun Yr Iaith Gymraeg 2012-15

monmouthshire
sir fynwy

Paratowyd o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993

Cymeradwywyd gan Comisiynydd yr Iaith Gymraeg ar 09/07/2013

Fersiwn rhif 1

Contents / Cynnwys

Foreword.....	3
Rhagair	4
Council’s Statement on the Welsh Language.....	5
Datganiad Gan y Cyngor Ynglŷn â’r Iaith Gymraeg.....	6
Introduction	7
Cyflwyniad	8
The Aims of the Welsh Language Scheme	13
Amcanion y Cynllun Iaith Gymraeg	14
Implementation	15
Gweithredu	16
Service Planning and Delivery	17
Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau	18
Dealing with the Public.....	27
Delio â’r Cyhoedd	28
The Council’s Public Image.....	33
Wyneb Cyhoeddus y Cyngor.....	34
Implementing and Monitoring the Scheme	41
Gweithredu a Monitro’r Cynllun	42
Publicity	49
Cyhoeddusrwydd	50
Appendix 1-Monmouthshire County Council – percentage of the population 3 and over able to speak Welsh by community area.....	51
Atodiad 1 - Cyngor Sir Fynwy - canran y boblogaeth 3 oed a throsodd a all siarad Cymraeg yn ôl ardal gymunedol.....	51
Appendix 2 – Editorial Policy- guidance on which documents, publications, signs etc etc should be bilingual, in English and Welsh versions or English only	53
Atodiad 2 - Polisi Golygyddol - cyfarwyddyd ar ba ddogfennau, cyhoeddiadau, arwyddion ac yn y blaen ddylai fod yn ddwyieithog, mewn fersiynau Saesneg a Chymraeg, neu Saesneg yn unig	534
Appendix 3 – Action Plan	1
Atodiad 3 – Cynllun Gweithredu.....	2

Foreword

At the time of Monmouthshire County Council's first Welsh Language Scheme in 1998, the level of demand for Welsh-language services in the county was, by any estimation, extremely low. The 1991 census had revealed that only 2.3% of Monmouthshire's population spoke Welsh, and there seemed little indication that the fortunes of the language would ever revive in the area. However, the census of 2001 revealed that major changes had occurred and were continuing to occur in the linguistic profile of the county. The establishment of the two Welsh-medium primary schools, Ysgol y Ffin and Ysgol Gymraeg y Fenni, the incorporation of Welsh into the national curriculum and a growing interest among residents of all ages in learning the language were all reflected in a substantial increase in the number of people identified as Welsh speakers: a total of 9.3% of the county's population. The growth in the number of young Welsh speakers was particularly notable. The Census of 2011 has once more revealed a slight increase in the numbers of Welsh speakers living in Monmouthshire from 9.3% to 9.9% or 8,780 people (remarkably one of only 2 Councils to see an increase). The authority will have played a part in this due to the Welsh language service it provides at both school and adult learner level, which are both thriving at present in the County.

This Scheme is the Council's third and builds on the commitments made in the previous two. It has been updated and will continue to develop the Council's service delivery and commitment towards the Welsh language in line with the expected requirements of the forthcoming Welsh Language Standards as introduced by the Welsh Language Measure 2011.

Paul Matthews
Chief Executive

Councillor Peter Fox
Leader of the Council

Councillor Phylip Hobson
**Deputy Leader of the Council
And Equality Champion**

Rhagair

Adeg cyhoeddi Cynllun Iaith Gymraeg gyntaf Cyngor Sir Fynwy ym 1998, roedd lefel y galw am wasanaethau iaith Gymraeg yn y sir, yn hynod o isel. Datgelwyd yng nghyfrifiad 1991 mai 2.3% yn unig o boblogaeth Sir Fynwy oedd yn siarad Cymraeg, a doedd yna fawr o arwydd y byddai ffawd yr iaith byth yn adfywio yn yr ardal.

Serch hynny, fe ddatgelwyd yng Nghyfrifiad 2001 bod newidiadau sylweddol wedi digwydd, ac yn parhau i ddigwydd ym mhroffil ieithyddol y sir. Sefydlwyd dwy ysgol gynradd Gymraeg eu cyfrwng, sef Ysgol y Ffin ac Ysgol Gymraeg y Fenni, cafodd Cymraeg ei hymgorffori i'r cwricwlwm cenedlaethol, a gwelwyd cynnydd yn niddordeb trigolion o bob oed i ddysgu'r iaith, felly'n adlewyrchu'r cynnydd sylweddol yn nifer y bobl a nodwyd fel siaradwyr Cymraeg: cyfanswm o 9.3% o boblogaeth y sir. Roedd y twf yn nifer y siaradwyr Cymraeg ifanc yn drawiadol dros ben.

Mae Cyfrifiad 2011 unwaith eto wedi dangos cynnydd bychan yn y nifer o siaradwyr Cymraeg sy'n byw yn Sir Fynwy o 9.3% i 9.9% neu 8,780 o bobl (un o ddim ond 2 Gyngor i ddangos cynnydd). Bu gan yr awdurdod ran yn hyn oherwydd y gwasanaeth Cymraeg y mae'n eu darparu ar lefel ysgolion a hefyd lefel addysg oedolion sy'n ffynnu ar hyn o bryd yn y Sir.

Y Cynllun hwn yw'r trydydd gan y Cyngor ac mae'n adeiladu ar yr ymrwymadau a wnaed yn y ddau flaenorol. Cafodd ei ddiweddarau a bydd yn parhau i ddatblygu darpariaeth gwasanaeth y Cyngor a'i ymrwymiad at y Gymraeg yn unol â'r gofynion a ddisgwylir yn y Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg a gyflwynwyd gan Fesur Iaith Gymraeg 2011.

Paul Matthews
Prif Weithredwr

Cynghorydd Peter Fox
Arweinydd y Cyngor

Cynghorydd Philip Hobson
**Dirprwy Arweinydd y Cyngor
a Hyrwyddwr Cydraddoldeb**

Council's Statement on the Welsh Language

Monmouthshire County Council has adopted the principle that in the conduct of public business and the administration of justice in Wales it will treat the English and Welsh languages on a basis of equality. The following Welsh Language Scheme (referred to as the Scheme) sets out how the Council will give effect to the principle when providing services to the public in Wales. The Scheme will:

- Offer the public the right to choose which language to use in their dealings with the Council
- Recognise that members of the public can express their views and needs better in their preferred language
- Recognise that enabling the public to use their preferred language is a matter of good practice and customer care, not a concession
- Set out how the Council will implement the principle of linguistic equality in its provision of bilingual services to the public
- Refer specifically to the Welsh language (other language issues will be covered by the Council's equality policies)
- Make reference to and, where appropriate, adopt the principles and measures of national strategies for the language, namely:
  - The European Charter for Regional and Minority Languages
  - Clause 32 of the Local Government Act
  - The Welsh Government's Welsh Language Scheme
  - Iaith Fyw Iaith Byw – Welsh Government's Welsh Language Strategy 2012-17

Datganiad Gan y Cyngor Ynglŷn â'r Iaith Gymraeg

Mae Cyngor Sir Fynwy wedi mabwysiadu'r egwyddor y bydd yn trin yr iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg yn gyfartal wrth gynnal busnes cyhoeddus a gweinyddu cyfiawnder yng Nghymru. Mae'r Cynllun Iaith Gymraeg canlynol (cyfeirir ato fel y Cynllun) yn nodi sut y bydd y Cyngor yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru.

Bydd y Cynllun yn:

- Cynnig yr hawl i'r cyhoedd ddewis pa iaith y maen nhw am ei ddefnyddio wrth ddelio â'r Cyngor
- Cydnabod bod aelodau'r cyhoedd yn medru mynegi eu barn a'u hanghenion yn well yn yr iaith o'u dewis
- Cydnabod bod galluogi'r cyhoedd i ddefnyddio'r iaith o'u dewis yn arfer da ac yn rhan o ofal cwsmeriaid, ac nad consesiwn ydyw
- Nodi sut y bydd y Cyngor yn gweithredu cydraddoldeb ieithyddol wrth ddarparu gwasanaethau dwyieithog i'r cyhoedd
- Cyfeirio'n benodol at yr iaith Gymraeg (bydd polisïau cydraddoldeb y Cyngor yn delio â materion eraill sy'n ymwneud ag iaith)
- Cyfeirio at, a lle'n briodol, mabwysiadu egwyddorion a mesurau strategaethau cenedlaethol eraill ar gyfer yr iaith, sef:
  - Siarter Ieithoedd Rhanbarthol neu Leiafrifol Ewrop
  - Cymal 32, Deddf Llywodraeth Leol
  - Cynllun Iaith Gymraeg Cynulliad Cenedlaethol Cymru
  - Iaith Fyw Iaith Byw - Strategaeth Llywodraeth Cymru ar yr Iaith Gymraeg 2012-17

Introduction

- 1.1 Monmouthshire County Council (called 'the Council' in this Scheme) is responsible for the delivery of all local government services within the county of Monmouthshire. This includes the area formerly covered by Monmouth Borough Council plus the community of Llanelly inherited from Blaenau Gwent Borough Council. The current Monmouthshire Council was created under the Local Government (Wales) Act 1994 and started business on 1 April 1996.
- 1.2 The Council serves an estimated population (2011) of 91,323 and employs around 4,000 people. According to the 2011 Census, 8,780 or 9.9% of the population over three years of age are able to speak Welsh (see Appendix I for breakdown of figures). However, the number of people who use Welsh in their everyday lives would appear to be much lower.
- 1.3 The Council is divided into three directorates, each under the management of a corporate director and with responsibility for the delivery of specific services. These are:
- Children and Young People
  - Regeneration and Culture
  - Social Care and Health
- 1.4 From May 2013 the Council's principle administrative centre will be at County Hall, The Rhadyr, Usk, Monmouthshire, NP15 1XJ. In addition, there are a number of area offices known as 'one stop shops'.
- 1.5 The addresses of the Council's main offices are:
- @Innovation House
Wales 1 Business Park, Magor
Monmouthshire
NP26 3DG
- Lower Wye One Stop Shop
Manor Way, Chepstow, NP16 5HZ
- Bryn-y-Cwm One Stop Shop
Cross Street, Abergavenny, NP7 5HD
- Central Monmouthshire One Stop Shop
The Market Hall, Priory Street, Monmouth, NP25 3XA
- Severnside One Stop Shop
Woodstock Way, Caldicot, NP26 5DB

Cyflwyniad

- 1.1 Mae Cyngor Sir Fynwy (a gaiff ei alw 'y Cyngor' yn y Cynllun hwn) yn gyfrifol am gyflwyno holl wasanaethau llywodraeth leol o fewn Sir Fynwy. Mae hyn yn cynnwys ardal Cyngor Bwrdeistref Mynwy gynt yn ogystal â chymuned Llanelli a etifeddwyd gan Gyngor Bwrdeistref Blaenau Gwent. Crëwyd Cyngor Sir Fynwy fel y mae heddiw o dan Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 ac fe gychwynnodd weithredu ar 1 Ebrill 1996.
- 1.2 Mae'r Cyngor yn gwasanaethu poblogaeth (2011) o 91,323 ac yn cyflogi oddeutu 4,000 o bobl. Yn ôl Cyfrifiad 2011, mae 8,740 neu 9.9% o'r boblogaeth dros dair oed yn gallu siarad Cymraeg (gweler Atodiad I am ddadansoddiad o'r ffigurau). Serch hynny, mae'n ymddangos bod nifer y bobl sy'n defnyddio'r iaith Gymraeg yn eu bywydau bod dydd dipyn yn is.
- 1.3 Mae'r Cyngor wedi ei rhannu i dair cyfarwyddiaeth, a phob un dan reolaeth cyfarwyddwr corfforaethol gyda chyfrifoldeb am gyflwyno gwasanaethau penodol, sef:
- Plant a Phobl Ifanc
  - Adfywio a Diwylliant
  - Gofal Cymdeithasol ac Iechyd
- 1.4 O fis Mai 2013, bydd prif ganolfan weinyddol y Cyngor yn Neuadd y Sir, Y Rhadyr, Brynbuga, Sir Fynwy, NP15 1XJ. Mae hefyd nifer o swyddfeydd ardal a gaiff eu galw'n 'siopau un stop'.
- 1.5 Cyfeiriad prif swyddfeydd y Cyngor yw:
- Tŷ Arloesedd
Parc Busnes Wales 1
Magwyr, Sir Fynwy,
NP26 3DG
- Siop Un Stop Gwy Isaf
Ffordd y Plas, Cas-gwent, NP16 5HZ
- Siop Un Stop Bryn y Cwm
Stryd Groes, Y Fenni, NP7 5HD
- Siop Un Stop Sir Fynwy Ganol
Neuadd y Farchnad, Stryd y Priordy, Trefynwy, NP25 3XA
- Siop Un Stop Glan Hafren
Ffordd Woodstock, Cil-y-coed, NP26 5DB

Introduction

- 1.6 Welsh-medium education in Monmouthshire is provided at primary level by Ysgol Gymraeg y Fenni (located in Abergavenny) and Ysgol y Ffin near Caldicot. Numbers in both schools have increased since their establishment. Ysgol y Fenni was established in September 1994 with a pupil roll of 27; Ysgol y Ffin in September 2001 with a pupil roll of 16. In 2012 -13 there are 170 pupils registered in Ysgol y Fenni and 141 in Ysgol y Ffin. On completing their primary education, pupils in Welsh-medium education are eligible to attend Ysgol Gyfun Gwynllyw in the neighbouring authority of Torfaen.
- 1.7 The census registered a significant increase in the number of Welsh speakers residing in Monmouthshire, from 2.3% of the population in 1991 to 9.9% in 2011. The Welsh Language Act 1993, the Welsh Assembly Government's Iaith Pawb Initiative and the compulsory teaching of Welsh in schools are some of the key reasons behind this increase. There are considerable variations in the proportion of Welsh speakers across the county – from 6.8% or 120 in St Mary's Chepstow to 12.8% or 452 in The Elms Caldicot.
- 1.8 While challenging and progressive, the measures contained in this revised Scheme reflect what the Council believes to be realistically achievable within the lifetime of the Scheme; they are proportional to the linguistic profile of the county, and consistent with the Council's other corporate priorities.

Cyflwyniad

- 1.6 Darperir addysg gyfrwng Cymraeg yn Sir Fynwy ar lefel gynradd gan Ysgol Gymraeg y Fenni (wedi ei lleoli yn Y Fenni) ac Ysgol y Ffin ger Cil-y-coed. Ers eu sefydlu, gwelwyd cynnydd yn niferoedd y ddwy ysgol. Sefydlwyd Ysgol y Fenni ym mis Medi 1994 gyda 27 ddisgyblion; Ysgol y Ffin ym mis Medi 2001 gyda 16 o ddisgyblion. Yn 2012-13 roedd 170 o ddisgyblion wedi cofrestru yn Ysgol y Fenni a 141 yn Ysgol y Ffin. Ar ddiwedd eu cyfnod yn yr ysgol gynradd, mae disgyblion yn gymwys i fynychu Ysgol Gyfun Gwynllyw sydd o fewn awdurdod Torfaen.
- 1.7 Dangosodd ffigurau cyfrifiad gynnydd sylweddol yn nifer y siaradwyr Cymraeg sy'n byw yn Sir Fynwy o 2.3% o'r boblogaeth ym 1991 i 9.9% yn 2011. Mae'r bosibl bod Deddf Iaith Gymraeg 1993, menter Iaith Pawb Llywodraeth Cynulliad Cymru, ac addysg orfodol drwy gyfrwng y Gymraeg yn cyfrannu at gynnydd o'r fath. Mae amrywiaeth sylweddol yng nghanran y siaradwyr Cymraeg ledled y sir – o 6.8% neu 120 yn St Mary's Cas-Gwent i 12.8% neu 452 yn Yr Elms Cil-y-Coed.
- 1.8 Mae'r mesurau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun diwygiedig hwn, er yn gryn her a blaengar, yn adlewyrchu'r hyn y mae'r Cyngor yn ystyried yn gyraeddadwy o fewn cyfnod tair blynedd y Cynllun; maent yn gymesur â phroffil ieithyddol y sir ac yn gyson â blaenoriaethau corfforaethol eraill y Cyngor.

Introduction

1.9 Monitoring and Implementation

- 1.9.1 This updated Scheme has been approved by and carries the full authority of the Council
- 1.9.2 The Chief Executive will be responsible for ensuring the Scheme is implemented throughout the Council's services and will, via the Policy Officer (Equalities and Welsh Language), advise Chief Officers on the steps required to implement the Scheme.
- 1.9.3 Chief Officers will have responsibility for implementing the Scheme within their Service and will designate a senior officer with managerial responsibility within the service area to monitor this process and measure progress.
- 1.9.4 All members of staff will be made aware of the requirements of the Scheme through guidance notes being made available on the Council's intranet site.
- 1.9.5 Further information on the Scheme or any other issue relating to the Welsh language can be obtained from:
Alan Burkitt, Policy Officer Equalities and Welsh Language,
Monmouthshire County Council, The Rhadyr, Usk, NP15 1XJ
Telephone: 01633 644010
- 1.9.6 A bilingual copy of the Scheme will be published on the Council's Intranet for Council staff and on the Council's bilingual website, www.monmouthshire.gov.uk

Cyflwyniad

1.9 Monitro a Gweithredu

- 1.9.1 Cymeradwywyd diweddariad o'r Cynllun hwn gan, ac ar awdurdod llawn y Cyngor.
- 1.9.2 Y Prif Weithredwr sydd â'r cyfrifoldeb o sicrhau bod y Cynllun yn cael ei weithredu drwy wasanaethau'r Cyngor, ac y bydd, drwy'r Swyddog Gweithredu'r Gymraeg, yn cynghori Prif Swyddogion ynghylch y camau angenrheidiol sydd eu hangen i weithredu'r Cynllun.
- 1.9.3 Bydd gan Benaethiaid Gwasanaeth gyfrifoldeb am weithredu'r Cynllun o fewn eu Gwasanaeth, gan ddynodi uwch swyddog sydd â chyfrifoldeb rheolaethol o fewn y maes gwasanaeth i fonitro'r broses a mesur cynnydd.
- 1.9.4 Hysbysir holl aelodau staff ynghylch gofynion y Cynllun a chyhoeddir canllawiau mewn ffurf llyfryn ac ar safle mewnwyd y Cyngor.
- 1.9.6 Ceir fanylion pellach ynglŷn â'r Cynllun neu unrhyw fater arall sy'n ymwneud â'r iaith Gymraeg gan:
Alan Burkitt, Swyddog Polisi Cydraddoldeb a'r Iaith Gymraeg, Cyngor Sir Fynwy, Y Rhadyr, Brynbuga, NP15 1XJ
Ffôn: 01633 644010
- 1.9.7 Bydd copi dwyieithog o'r Cynllun ar gael ar y fewnrwyd i aelodau staff, ac i'r cyhoedd, drwy wefan y Cyngor, sef: www.monmouthshire.gov.uk

The Aims of the Welsh Language Scheme

2.1 The aims of the Scheme are:

- To increase the number of Council employees able to speak Welsh
- to provide a Welsh-language service to people of Monmouthshire as part of a process of mainstreaming the Welsh language into service delivery
- To develop and implement a Welsh Language Linguistic Skills Strategy
- To encourage our partners to use and promote the language
- To continue to work with the Blaenau Gwent, Torfaen, Mynwy Menter Iaith and the Urdd to promote and facilitate the use of Welsh in Monmouthshire
- To continue to develop a citizen-focused approach to assessing the need for Welsh-language service provision

Amcanion y Cynllun Iaith Gymraeg

2.1 Amcanion y Cynllun yw:

- Cynyddu nifer y gweithwyr sy'n siarad Cymraeg a gyflogir gan y Cyngor,
- darparu gwasanaeth yn y Gymraeg i bobl Sir Fynwy fel rhan o broses o brif ffrydio'r Gymraeg wrth gyflenwi gwasanaethau
- Datblygu a Gweithredu Strategaeth Sgiliau Iaith Gymraeg
- Annog ein partneriaid i hyrwyddo'r iaith
- Parhau i weithio gyda Menter Iaith Blaenau Gwent, Torfaen, Mynwy a'r Urdd i hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn Sir Fynwy.
- Parhau i ddatblygu dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar y dinesydd at asesu'r angen am ddarpariaeth gwasanaeth Cymraeg.

Implementation

- 3.1 The Council has from a low level of Welsh-language provision in 1996 shown improvement and will need to continue to show this progression in order to be in a favourable position when the Welsh standards are introduced.
- 3.2 During the next three years, the Council will continue to raise awareness amongst staff of both the scheme and Welsh Language issues in general in order to improve its delivery of Welsh-medium services.

Gweithredu

- 3.1 Mae'r Cyngor, o lefel isel o ddarpariaeth Gymraeg yn 1996, wedi dangos gwelliant a bydd angen iddo barhau i ddangos y cynnydd hwn er mwyn bod mewn sefyllfa ffafriol pan gyflwynir y safonau mewn perthynas â'r Gymraeg.
- 3.2 Yn ystod y tair blynedd nesaf, bydd y Cyngor yn parhau i godi ymwybyddiaeth ymhlith y staff ynghylch y Cynllun a materion iaith Gymraeg yn gyffredinol er mwyn gwella'r gwasanaethau y mae'n ei gyflwyno drwy gyfrwng y Gymraeg.

Service Planning and Delivery

4.1 New Policies and Initiatives

- 4.1.1 When determining new policies, the Council will assess any possible impact on its ability to meet the commitments contained in this Scheme. Where practicable, the Council will use new/updated policies and initiatives to facilitate the use of Welsh and to assist the organisation in its work to mainstream equality issues.
- 4.1.2 Staff involved in formulating and implementing new policies and initiatives will be made aware of the requirements of the Welsh Language Measure 2011 and the current Welsh Language Scheme. This will be achieved via a guidance note on the Welsh Language Measure 2011, an equality Impact Assessment toolkit, the Council's induction process and equalities in service delivery training courses
- 4.1.3 The Council will assess the impact of new policies and initiatives prior to their approval. Managers responsible for formulating major policies will use an initial challenge toolkit in order to assess the potential impact of a policy or initiative on a range of corporate and community objectives. Where potential equality/Welsh-language issues are highlighted by this process, the Council's generic Equality Impact Assessment toolkit will be used to measure the impact of the new policy or initiative upon all protected characteristics (including the Welsh language) and mainstream measures to address any concerns within the policy or initiative. Before final approval of any new policies, members will be encouraged to challenge and scrutinise this process to ensure that equality issues have been adequately considered. Where appropriate, existing policies will be reviewed to ensure measures contained in this Scheme are not undermined.
- 4.1.4 If any new policies or initiatives are proposed that will affect the Council's Welsh Language Scheme, the Welsh Language Commissioner will be consulted. The Council will not alter its Welsh Language Scheme in any way without the agreement of the Commissioner beforehand.

Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau

4.1 **Polisiau a Mentrau Newydd**

- 4.1.1 Wrth lunio polisiau newydd, bydd y Cyngor yn asesu unrhyw effaith bosibl ar ei allu i fodloni'r ymrwymadau a geir yn y Cynllun hwn. Lle'n ymarferol, bydd y Cyngor yn defnyddio polisiau a mentrau newydd/wedi eu diweddarau, i hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg a chynorthwyo'r sefydliad yn ei waith o brif ffrydio materion cydraddoldeb.
- 4.1.2 Bydd staff sy'n gysylltiedig â llunio a gweithredu polisiau a mentrau newydd yn hollol ymwybodol o ofynion y Mesur Iaith Gymraeg 2011 a'r Cynllun Iaith Gymraeg cyfredol. Cyflawnir hyn drwy nodyn cyfarwyddyd ar Fesur Iaith Gymraeg 2011, pecyn cymorth ar Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb, proses gynefino'r Cyngor a chysiau hyfforddiant cydraddoldeb mewn darpariaeth gwasanaeth.
- 4.1.3 Bydd y Cyngor yn asesu effaith polisiau a mentrau newydd cyn eu cymeradwyo. Bydd rheolwyr sy'n gyfrifol am lunio prif bolisiau yn defnyddio pecyn cymorth her ddechreuol er mwyn asesu effaith posibl unrhyw bolisi neu fenter ar amrywiaeth o amcanion corfforaethol a chymunedol. Lle amlygir materion sy'n ymwneud â chydraddoldeb neu'r iaith Gymraeg yn sgil y fath broses, defnyddir pecyn cymorth generig y Cyngor ar yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb i fesur effaith y polisi neu gynllun newydd ar yr holl nodweddion a warchodir (yn cynnwys y Gymraeg) a phrif-ffrydio mesurau er mwyn mynd i'r afael ag unrhyw bryderon sy'n bodoli yn sgil y polisi neu'r fenter. Cyn cymeradwyo unrhyw bolisiau'n derfynol, anogir aelodau i herio ac archwilio'r broses i sicrhau bod ystyriaeth ddigonol wedi ei rhoi i faterion cydraddoldeb. Lle'n briodol, adolygir polisiau presennol i sicrhau bod mesurau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun hwn heb eu tanseilio.
- 4.1.4 Os cynigir unrhyw bolisiau neu fentrau newydd a fydd yn effeithio ar Gynllun Iaith Gymraeg y Cyngor, fe ymgynghorir â Chomisiynydd yr Iaith Gymraeg. Ni fydd y Cyngor yn newid ei Gynllun Iaith Gymraeg mewn unrhyw ffordd heb gytundeb y Comisiynydd ymlaen llaw.
-

Service Planning and Delivery

4.2 Service Planning and delivery

- 4.2.1 Each Service's Improvement plan (SIP) sets out key improvement objectives for that Service. The SIP also includes purpose of service, analysis of performance in the previous year, and an action plan for the year ahead with target dates for completion.
- 4.2.2 All Services are expected to conduct an equalities assessment as part of the SIP process (which includes the Welsh language). The SIP for the Council's Performance and Improvement Team covers areas relating to corporate Welsh-language service provision issues and sets out key objectives in order to improve services through the medium of Welsh.
- 4.2.3 Other service areas within the Council are expected to include any relevant measures relating to the Welsh language within their own SIP's

4.3 Delivery of Services

- 4.3.1 From July 2012, the Council appointed a Policy Officer (Equalities and Welsh Language) to ensure that delivery of services through the medium of Welsh continues to improve, working alongside the Welsh Language Support Officer who will provide administrative support.
- 4.3.2 The three directorates listed in paragraph 1.3 above are responsible for delivering the wide range of services provided by the Council. A senior leadership team, consisting of the Chief Executive and Chief officers, is responsible for coordinating and developing these services.
- 4.3.3 The way in which a service is delivered to the public varies according to its nature and size. Some services are provided from the Council's main office centres, while others operate through estate offices, depots, centre, homes, institutions and other workplaces.

Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau

4.2 Cynlluniau Datblygu a Chyflawni Gwasanaethau

- 4.2.1 Mae pob Cynllun Gwella Gwasanaeth yn nodi amcanion gwella allweddol ar gyfer y Gwasanaeth hwnnw. Mae'r Cynllun hefyd yn cynnwys diben y gwasanaeth, dadansoddiad o berfformiad y flwyddyn flaenorol a chynllun gweithredu ar gyfer y flwyddyn i ddod gyda dyddiadau targed ar gyfer eu cwblhau.
- 4.2.2 Disgwylir i bob Gwasanaeth gynnal asesiad cydraddoldeb fel rhan o'r broses Cynllun Gwella Gwasanaeth (sy'n cynnwys yr iaith Gymraeg). Mae'r Cynllun ar gyfer Tîm Perfformiad a Gwella'r Cyngor yn cynnwys meysydd yn ymwneud â darpariaeth gwasanaeth corfforaethol yn y Gymraeg ac yn nodi amcanion allweddol er mwyn gwella gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg.
- 4.2.3 Disgwylir i feysydd gwasanaeth eraill o fewn y Cyngor gynnwys unrhyw fesurau perthnasol sy'n ymwneud â'r iaith Gymraeg, o fewn eu Cynlluniau Gwella Gwasanaeth eu hunain.

4.3 Darparu Gwasanaethau

- 4.3.1 Penododd y Cyngor Swyddog Polisi (Cydraddoldeb a'r Iaith Gymraeg) yn 2012 i sicrhau fod darpariaeth gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg yn parhau i wella, ac yn gweithio wrth ochr y Swyddog Cefnogaeth Iaith Gymraeg fydd yn darparu cefnogaeth weinyddol.
- 4.3.2 Mae'r tair cyfarwyddiaeth a restrir ym mharagraff 1.3 uchod yn gyfrifol am gyflwyno ystod o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor. Mae uwch dîm arweinyddiaeth, sy'n cynnwys y Prif Weithredwr a phrif swyddogion yn gyfrifol am gyflynu a datblygu'r gwasanaethau hyn.
- 4.3.3 Mae'r ffordd y cyflwynir gwasanaeth i'r cyhoedd yn amrywio yn ôl ei natur a'i faint. Darperir rhai gwasanaethau o brif swyddfeydd y Cyngor, tra bod eraill yn gweithredu drwy swyddfeydd stad, depos, canolfannau, cartrefi, sefydliadau a gweithleoedd eraill.
-

Service Planning and Delivery

- 4.3.4 While the objective of the Council is to provide a consistent bilingual service across each service area, its ability to do so is somewhat restricted by the number of bilingual staff it employs. In order to address this issue, and look at ways of increasing the number of Welsh-speaking staff, the Council will develop a Welsh Language Skills Strategy which will be implemented over the three year lifetime of the Scheme.
- 4.3.5 All Council employees will be made aware of the revised Scheme, the commitments it contains, and the systems and procedures that are in place to implement these commitments. Guidance notes will be made available to staff on the Council's intranet side and to all new staff during their induction training. Awareness of and sensitivity to language issues will also form part of the Council's induction training.
- 4.3.6 As a Local Education Authority (LEA), the Council is responsible for the provision of schools and sufficient school places within Monmouthshire. Included within this remit is responsibility for the strategic direction of Welsh-medium education. Key areas in which the Council has responsibilities include:
- The planning and reviewing of local educational provision, including Welsh-medium provision
  - The quality of local education
  - Support services to schools, including Welsh language support
  - Home to school transport
  - Staff development, including preparing staff for teaching the National Curriculum in Wales

Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau

- 4.3.4 Er mai nod y Cyngor yw darparu gwasanaeth dwyieithog cyson ar draws pob maes gwasanaeth, cyfyngir ei allu i wneud hynny gan nifer y staff dwyieithog y mae'n eu cyflogi. Er mwyn mynd i'r afael â'r mater ac edrych am ffyrdd o gynyddu nifer y staff sy'n siarad Cymraeg bydd y Cyngor yn datblygu Strategaeth Sgiliau Iaith Gymraeg o fewn blwyddyn o gymeradwyo'r Cynllun. Bydd y Strategaeth yn cael ei weithredu dros dair blynedd, sef oes y Cynllun.
- 4.3.5 Bydd cyflogeion y Cyngor yn derbyn gwybodaeth ynghylch y Cynllun diwygiedig, yr ymrwymadau y mae'n ei gynnwys a'r systemau sydd yn eu lle i'w gweithredu. Bydd canllawiau ar gael ei staff ar safle mewnwyd y Cyngor ac ar ffurf llyfryn i holl staff newydd adeg eu hyfforddiant cychwynnol. Bydd ymwybyddiaeth a sensitifrwydd tuag at faterion iaith hefyd yn ffurfio rhan o hyfforddiant cychwynnol y Cyngor.
- 4.3.6 Fel Awdurdod Addysg Lleol (AALI), mae'r Cyngor yn gyfrifol am ddarparu ysgolion a digon o leoedd ysgol yn Sir Fynwy. Mae'r cylch gwaith hwn yn cynnwys y cyfrifoldeb am gyfeiriad strategol addysg gyfrwng Cymraeg. Ymhlith y meysydd allweddol y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt mae:
- Cynllunio ac adolygu darpariaeth addysgol yn lleol, gan gynnwys darpariaeth gyfrwng Cymraeg
  - Ansawdd addysg leol
  - Gwasanaethau cymorth i ysgolion, gan gynnwys cymorth iaith Gymraeg
  - Cludiant o'r cartref i'r ysgol
  - Datblygiad staff, gynnwys paratoi staff ar gyfer addysgu'r Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Service Planning and Delivery

4.4 Services Delivered on Behalf of the Council by Other Parties

- 4.4.1 The Council will expect any bodies or organisations providing services on its behalf to comply with the measures set out in this Scheme.
- 4.4.2 Any new agreement or arrangement entered into with a third party, and which concerns the provision of services to the public, will conform to the terms of this Scheme. This includes services that are contracted out.
- 4.4.3 The Council will ensure through its contracting arrangements that agencies or contractors implement any relevant elements of the Scheme when dealing with the public.
- 4.4.4 In letting any new contract for the delivery of services, the relevant Chief Officer will be responsible for ensuring that the agency or company undertaking work on the Council's behalf conforms to the requirements of the Scheme. This will be achieved by including relevant details of the Scheme's requirements in tendering documents, contracts, agreements and conditions.
- 4.4.5 Provision will be made to monitor third-party compliance with the relevant parts of this Scheme within the standard monitoring arrangements. A system of exception reporting will be used to notify the Council of any failure from contractors and agents to comply with the Scheme.
- 4.4.6 There may be contracts or arrangements of short duration and/or for a specific task or activity where it is not practicable to require full compliance with the Scheme. In this circumstances, the Council will seek to ensure that as full compliance as possible is achieved.

Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau

4.4 Gwasanaethau a Gyflwynir ar Ran y Cyngor gan Bartïon Eraill

- 4.4.1 Bydd y Cyngor yn disgwyl i unrhyw gyrff neu sefydliadau sy'n darparu gwasanaethau ar ei ran, gydymffurfio â'r mesurau sydd wedi eu nodi yn y Cynllun hwn.
- 4.4.2 Bydd unrhyw gytundeb, trefniant neu ymrwymiad a wneir gyda thrydydd parti, i ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd, yn cydymffurfio â'r telerau yn y Cynllun hwn. Mae hyn yn cynnwys gwasanaethau sy'n cael eu contractio allan.
- 4.4.3 Bydd y Cyngor yn sicrhau drwy ei drefniadau contractio, bod asiantaethau neu gontractwyr yn gweithredu unrhyw elfennau perthnasol o'r Cynllun wrth ddelio â'r cyhoedd.
- 4.4.4 Wrth osod unrhyw gontract newydd ar gyfer darparu gwasanaethau, Pennaeth y Gwasanaeth priodol fydd yn gyfrifol am sicrhau bod yr asiantaeth neu'r cwmni sy'n ymgymryd â'r gwaith ar ran y Cyngor, yn cydymffurfio â gofynion y Cynllun. Cyflawnir hyn drwy gynnwys manylion perthnasol o ofynion y Cynllun mewn dogfennau tendro, contractau, cytundebau ac amodau.
- 4.4.5 Fe wneir trefniadau i sicrhau bod trydydd partiön yn cydymffurfio â rhannau perthnasol o'r Cynllun o fewn trefniadau monitro safonol. Defnyddir system i adrodd ynghylch eithriadau er mwyn hysbysebu'r Cyngor ynglŷn â chontractwyr ac asiantau sy'n methu cydymffurfio â'r Cynllun.
- 4.4.6 Efallai y bydd contractau neu drefniadau byr a/neu ar gyfer tasg neu weithgaredd penodol, lle nad yw'n ymarferol i gydymffurfio'n llawn â'r Cynllun. Mewn achosion o'r fath bydd y Cyngor yn ceisio sicrhau bod y cydymffurfiad mor llawn â phosib.

Service Planning and Delivery

4.5 Sponsorship, Grants and Partnership Working

- 4.5.1 When awarding grants, loans or sponsorship for activities to be undertaken in Monmouthshire, the Council will, where appropriate, include conditions with regard to the use of Welsh and ensure that the principle of language equality is reflected by the grant-supported activity. In assessing applications for financial support, the Council will have regard to the Welsh Language Commissioner's guidelines on awarding grants and loans.
- 4.5.2 When contributing to any partnership, the Council will comply with the provisions of this Scheme. Prospective partners will be encouraged to adopt bilingual working practices and, if necessary, provided with advice and support.
- 4.5.3 The Council will prepare guidance for offices who are involved in partnership working, outlining the Council's responsibilities in accordance with its Welsh Language Scheme, and stating how officers should apply the requirements of this Scheme to partnership work.

4.6 Exercising Statutory Functions

- 4.6.1 When exercising a regulatory function, such as the granting of licenses and permissions, the Council will encourage organisations to adopt bilingual practices.

4.7 Standards of Quality

- 4.7.1 The Council welcomes dealings in Welsh or English and aims to provide an equal standard of service in both languages. The means by which we will achieve and publicise this commitment are laid out in Section 5 below.

Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau

4.5 Nawdd, Grantiau a Gweithio Mewn Partneriaeth

- 4.5.1 Wrth ddyfarnu grantiau, benthyciadau neu nawdd ar gyfer gweithgareddau yn Sir Fynwy, lle'n briodol, bydd y Cyngor yn cynnwys amodau gyda golwg ar y defnydd o'r Gymraeg a sicrhau bod yr egwyddor o gydraddoldeb iaith yn cael ei adlewyrchu gan y gweithgaredd a gynhelir drwy grant. Wrth asesu ceisiadau am gymorth ariannol, bydd y Cyngor yn ystyried canllawiau'r Comisiynydd Iaith wrth ddyfarnu grantiau a benthyciadau.
- 4.5.2 Wrth gyfrannu at unrhyw bartneriaeth, bydd y Cyngor yn cydymffurfio â threfniadau'r Cynllun hwn. Anogir darpar bartneriaid i fabwysiadu arferion gwaith dwyieithog ac, os oes angen, eu darparu â chyngor a chefnogaeth.
- 4.5.3 Bydd y Cyngor yn paratoi canllawiau i swyddogion sydd yn gysylltiedig â gweithio mewn partneriaeth, gan amlinellu cyfrifoldebau'r Cyngor yn unol â'i Gynllun Iaith Gymraeg, gan nodi sut y dylai swyddogion gymhwyso anghenion y Cynllun o ran gwaith partneriaeth.

4.6 Ymarfer Swyddogaethau Statudol

- 4.6.1 Wrth ymarfer swyddogaeth reoleiddiol, fel dyfarnu trwyddedau a chaniatâd, bydd y Cyngor yn annog sefydliadau i fabwysiadu arferion dwyieithog.

4.7 Safonau Ansawdd

- 4.7.1 Mae croeso i bobl ddelio â'r Cyngor drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg ac mae'n anelu i ddarparu safonau gwasanaeth cyfartal yn y ddwy iaith. Mae'r ffordd y byddwn yn cyflawni a chyhoeddi'r ymrwymiad hwn wedi eu nodi yn Adran 5 isod.

Dealing with the Public

5.1 Written Correspondence

- 5.1.1 The public are welcome to deal with the Council in Welsh or English. The practical demonstration of this has been the inclusion of the phrase 'Correspondence from the public is welcome in Welsh or English/Croesewir gohebiaeth gan y cyhoedd yn Gymraeg neu Saesneg' on all new letterheads and compliment slips.
- 5.1.2 Replies to letters received in Welsh will be in Welsh, as will any accompanying forms or leaflets (where appropriate, the latter may be in bilingual format). All acknowledgement letters, whether generated by an individual or an automated system, will also follow this protocol.
- 5.1.3 The corporate timescale for responding to correspondence will be the same for letters written in Welsh as it is for letters written in English, as set out in the Council's customer care standards.
- 5.1.4 If the Council is aware that an individual, group or organisation prefers to receive letters in Welsh, then the language of letters instigated by the Council will be Welsh. Measures will be taken to establish a database of persons and organisations that prefer to correspond with the Council in Welsh
- 5.1.5 Via the Council's intranet site, all staff will be made aware of the procedure for translating correspondence into Welsh and of the Council's commitment under this Scheme to reply to correspondence in Welsh within the corporate timescale. All translation requests will be forwarded to the Council's Welsh Language Support Officer, who will arrange for it to be translated by one of the Council's agreed translators, in accordance with the Council's translation procedure.
- 5.1.6 Standard letters to the public will be issued bilingually, except where a preference for a particular linguistic format has been expressed. Individual service areas will keep a record of language/format choice on their mailing list databases to be used in these instances.

Delio â'r Cyhoedd

5.1 Gohebiaeth Ysgrifenedig

- 5.1.1 Mae croeso i bobl ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg wrth ddelio â'r Cyngor. Mae'r ymadrodd 'Correspondence from the public is welcome in Welsh or English/Croesewir gohebiaeth gan y cyhoedd yn Gymraeg neu Saesneg' wedi ei gynnwys ar holl benawdau llythyrau a dalenni cyfarch.
- 5.1.2 Bydd llythyrau Cymraeg a ddaw i law yn cael eu hateb yn Gymraeg, yn ogystal ag unrhyw ffurflenni a thafleuni a geisir (lle'n briodol, mae'n bosibl y bydd yr olaf mewn fformat dwyieithog). Bydd holl lythyrau cydnabyddiaeth a gynhyrchir gan unigolyn neu system awtomatig yn dilyn y protocol hwn.
- 5.1.3 Yr un fydd y raddfa amser corfforaethol ar gyfer ymateb i lythyrau a ysgrifennir yn Gymraeg ag yw i lythyrau sydd wedi eu hysgrifennu yn Saesneg, fel y nodir yn safonau gofal cwsmeriaid y Cyngor.
- 5.1.4 Os yw'r Cyngor yn ymwybodol bod yn well gan unigolyn, grŵp neu sefydliad dderbyn gohebiaeth yn y Gymraeg, yna Cymraeg fydd iaith y llythyrau a ddanfonir gan y Cyngor at yr unigolyn. Cymerir camau i sefydlu cronfa ddata o unigolion a sefydliadau sydd well ganddynt gyfathrebu â'r Cyngor yn Gymraeg.
- 5.1.5 Drwy fewnrwyd y Cyngor, bydd y staff yn derbyn gwybodaeth o'r weithdrefn ar gyfer cyfieithu gohebiaeth i'r Gymraeg yn ogystal ag ymrwymiad y Cyngor o dan y Cynllun hwn i ateb gohebiaeth yn Gymraeg o fewn y raddfa amser corfforaethol. Bydd cyfieithydd mewnol y Cyngor yn ymgymryd â'r holl geisiadau cyfieithu, drwy naill ai gyfieithu'r gwaith neu drefnu i'w ddanfon at drydydd parti, yn unol â chanllawiau cyfieithu'r Cyngor.
- 5.1.6 Fel arfer bydd llythyrau safonol sy'n cael eu danfon at y cyhoedd yn cael eu cyflwyno'n ddwyieithog, oni bai y gwneir cais am fformat ieithyddol penodol. Bydd meysydd gwasanaeth unigol yn cadw cofnod o'r iaith/fformat o'u dewis ar gronfeydd data o'u rhestri i'w defnyddio o dan yr amgylchiadau hyn.

Dealing with the Public

- 5.1.7 Any correspondence that follows face-to-face or telephone communication in Welsh will also be in Welsh, unless otherwise stated by the correspondent.
- 5.1.8 Communication by email will be dealt with in the same way as other written correspondence. Auto-signatures and auto-replies to emails will only be bilingual if the member of staff is bilingual or in the case of generic email addresses for specific services.
- 5.1.9 Automated correspondence to members of the public (e.g. rent arrear letters) will be issued bilingually where internal I.T. systems allow.
- 5.2 Telephone Communications**
- 5.2.1 People are welcome to use Welsh or English when dealing with the Council by telephone. In order to facilitate this, all calls will be answered bilingually (**bore da - good morning/prynhawn da - good afternoon/, noswaith da – good evening**). If a caller speaks Welsh and the officer who answers is unable to speak Welsh, the officer will explain that he/she is unable to speak Welsh and will transfer the call to a Welsh speaker, with a list of Welsh-language speakers available to staff on the Council's intranet site (The Point). The Welsh-speaking officer will deal with the matter or, if there is no one available, the caller will be informed that a Welsh speaker will return the call as soon as possible.
- 5.2.2 On joining the Council, new members of staff will undertake telephone training as part of their induction training. More general issues relating to Welsh-language awareness will also be dealt with during this process.
- 5.2.3 All existing staff will be provided with guidance on handling telephone calls from Welsh speakers. Details of officers able to deal with calls in Welsh will be made available via the internal telephone directory.
- 5.2.4 Corporate answer-phone messages will be bilingual at all times in all offices. Direct line answer-phone messages and mobile phone answer messages will only be bilingual if the member of staff is bilingual. If the member of staff is not a Welsh speaker, answer-phone messages will be in English only.
- 5.2.5 The above principles of dealing with telephone enquiries will be common to every public venue owned by the Council, including depots, leisure centres, libraries, visitor centres, council offices and One Stop Shops.

Delio â'r Cyhoedd

- 5.1.7 Cymraeg fydd unrhyw ohebiaeth sy'n dilyn cyfathrebu wyneb yn wyneb neu alwadau ffôn yn Gymraeg, oni nodir yn wahanol gan y gohebydd
- 5.1.8 Bydd unrhyw gyfathrebiad drwy e-bost yn cael ei drin yn yr un ffordd ag unrhyw ohebiaeth ysgrifenedig. Bydd e-lofnodion ac atebion awtomatig i e-byst yn ddwyieithog os yw'r aelod o staff yn ddwyieithog, neu yn achos cyfeiriadau e-bost generig ar gyfer gwasanaeth penodol.
- 5.1.9 Bydd gohebiaeth awtomataidd i aelodau'r cyhoedd (e.e. llythyrau ôl-ddyledion rhent) yn cael eu cyflwyno'n ddwyieithog os yw'r systemau TG mewnol yn caniatáu hynny
- 5.2 **Cyfathrebu dros y Ffôn**
- 5.2.1 Mae croeso i bobl ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg wrth ddelio â'r Cyngor dros y ffôn. Er mwyn hwyluso hyn, caiff pob galwad ei hateb yn ddwyieithog (**bore da - good morning/prynhawn da - good afternoon, noswaith dda - good evening**). Os yw'r galwr yn siarad Cymraeg, ond nid yw'r swyddog sy'n ateb yn medru siarad yr iaith, bydd y swyddog yn esbonio nad yw'n medru siarad Cymraeg a byddant yn trosglwyddo'r alwad i swyddog sy'n siarad Cymraeg, a bydd rhestr o siaradwyr Cymraeg ar gael ar fewnwyd y Cyngor (Y Pwynt). Bydd y swyddog sy'n siarad Cymraeg yn delio â'r achos neu, os nod oes rhywun ar gael, fe ddywedir wrth y galwr y bydd siaradwr Cymraeg yn dychwelyd yr alwad cyn gynted â phosib
- 5.2.2 Bydd aelodau newydd o staff sy'n ymuno â'r Cyngor yn ymgymryd â hyfforddiant ffôn fel rhan o'u hyfforddiant sefydlu. Bydd hefyd modd delio â materion mwy cyffredin sy'n ymwneud ag ymwybyddiaeth o'r iaith Gymraeg yn ystod y proses hwn.
- 5.2.3 Darperir canllawiau i'r holl staff ynghylch delio â galwadau ffôn yn Gymraeg. Bydd manylion swyddogion sy'n medru delio â galwadau ffôn yn Gymraeg ar gael drwy'r cyfeiriadur ffôn mewnol
- 5.2.4 Bydd negeseuon peiriannau ateb corfforaethol bob amser yn ddwyieithog ymhob swyddfa. Bydd negeseuon peiriannau ateb llinellau uniongyrchol a ffonau symudol yn ddwyieithog os yw'r aelod o staff dan sylw yn ddwyieithog. Os nad yw'r aelod o staff yn siarad Cymraeg, Saesneg yn unig fydd negeseuon y peiriant ateb
- 5.2.5 Bydd yr egwyddorion uchod o ddelio ag ymholiadau ffôn yn berthnasol i bob lleoliad cyhoeddus sy'n eiddo i'r Cyngor, gan gynnwys depos, canolfannau hamdden, llyfrgelloedd, canolfannau ymwelwyr, swyddfeydd y Cyngor a siopau un stop.

Dealing with the Public

5.3 Public Meetings and Other Dealings with the Public

5.3 Those attending public meetings, inquiries or legal proceedings arranged by the Council at which the public are allowed to speak will be asked if they wish to contribute in Welsh or English. The Council will require reasonable prior notice of the language preference of those proposing to attend in order to provide appropriate translation facilities. The same principles will apply to face to face meetings and other methods of dealing with the public, such as computerised communications, televised links or public address systems. We will try to ensure that officers with Welsh Language skills are available to hold face to face meetings in Welsh when needed. Where this is not possible we will provide appropriate translation facilities.

5.3.2 Operational guidelines on administering bilingual meetings will be issued to appropriate staff. Where a public meeting is conducted bilingually, every effort will be made to ensure that documentation attached to the meeting is also bilingual.

5.3.3 When developing its IT strategy, the Council will bear in mind and adopt, where appropriate, the measures set out in the Welsh Language Commissioner's IT strategy.

5.3.4 The Council has developed a project plan to provide a bilingual website by the end of January 2013. The plan will ensure that the website will be of a high standard and a website editorial policy will ensure that it will maintain that high standard in the future.

Delio â'r Cyhoedd

5.3 Cyfarfodydd Cyhoeddus a Chysylltiadau Eraill â'r Cyhoedd

- 5.3.1 Gofynnir i'r rhai sy'n mynychu cyfarfodydd cyhoeddus, ymchwiliadau neu achosion cyfreithiol a drefnwyd gan y Cyngor, sy'n cynnig cyfleoedd i aelodau'r cyhoedd siarad, os ydynt yn dymuno cyfrannu yn Gymraeg neu'n Saesneg. Bydd angen rhybudd o flaen llaw ar y Cyngor ynglŷn â dewis iaith y rhai sy'n bwriadu mynychu, er mwyn darparu cyfleusterau cyfieithu priodol. Yr un fydd yr egwyddor o ran cyfarfodydd wyneb yn wyneb a dulliau eraill o ddeilio â'r cyhoedd, megis cyfathrebu cyfrifiadurol, cyhoeddiadau teledu neu systemau cyhoeddi. Byddwn yn ceisio sicrhau fod swyddogion gyda sgiliau yn y Gymraeg ar gael i allu cynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb yn Gymraeg pan fydd angen. Ble nad yw hynny'n bosibl byddwn yn darparu cyfleusterau cyfieithu priodol.
- 5.3.2 Darperir canllawiau gweithredu ynghylch gweinyddu cyfarfodydd cyhoeddus i aelodau priodol o staff. Lle cynhelir cyfarfod cyhoeddus yn ddwyieithog, gwneir pob ymdrech i sicrhau bod dogfennau sy'n gysylltiedig â'r cyfarfod hefyd yn ddwyieithog
- 5.3.3 Wrth ddatblygu ei strategaeth TG, lle'n briodol bydd y Cyngor yn ystyried ac yn mabwysiadu'r mesurau a nodwyd yn strategaeth TG y Comisiynydd yr Iaith Gymraeg.
- 5.3.4 Mae'r Cyngor wedi datblygu cynllun prosiect i ddarparu gwefan ddwyieithog erbyn diwedd Ionawr 2013. Bydd y cynllun yn sicrhau y bydd y wefan o safon uchel a bydd polisi golygyddol y wefan yn sicrhau y bydd yn cadw'r safon uchel hwnnw yn y dyfodol.

The Council's Public Image

6.1 Corporate Identity

- 6.1.1 The Council's public image and corporate identity – including its name, address, logo, visual identity and any other standard information – will be bilingual. This bilingual corporate identity will be used on all Council materials and goods, including letterheads, compliment slips, business cards, identity badges, displays and publications, as well as on Council signs, vehicles and buildings.
- 6.1.2 Guidance on adopting and using the bilingual corporate identity are all contained within the Council's Corporate Branding Guidelines, available on the Council's Intranet - The Point.

6.2 Signs

- 6.2.1 The Council recognises that the provision of bilingual signs is a positive and visible way of demonstrating its commitment to the Welsh language.
- 6.2.2 All internal and external signs on Council property providing information to the public will be bilingual. This includes temporary signs that will be displayed for more than one month. Other signs – such as highway signs and public information signs, street names and road markings – will become bilingual as new and replacement signs are provided. The size, quality, legibility and prominence of text will respect the principle of equality.
- 6.2.3 New and replacement signs on Council vehicles will be bilingual or in corresponding Welsh and English versions.
- 6.2.4 When naming new streets or providing bilingual versions of existing ones, the Council recognises the importance of giving appropriate consideration to local opinion. Names adopted by the Council will therefore be consistent with the heritage and history of the area.
- 6.2.5 The Council recognises its statutory duty to maintain accurate and updated lists of the names of towns, villages, communities and wards as well as new developments. In each case, the Council will ensure that its lists are of a high standard and will, in collaboration with the Welsh Language Commissioner, conduct an audit of the lists that it maintains, standardising them where necessary.

Wyneb Cyhoeddus y Cyngor

6.1 Hunaniaeth Gorfforaethol

- 6.1.1 Bydd wyneb cyhoeddus a hunaniaeth gorfforaethol y Cyngor - gan gynnwys ei enw, cyfeiriad, logo, hunaniaeth weledol ac unrhyw wybodaeth safonol - yn ddwyieithog. Defnyddir yr hunaniaeth gorfforaethol ddwyieithog ar holl ddeunydd a nwyddau'r Cyngor, gan gynnwys penawdau llythyrau, dalenni cyfarch, cardiau busnes, bathodynau adnabod, arddangosiadau a chyhoeddiadau, yn ogystal ag arwyddion, cerbydau ac adeiladau'r Cyngor.
- 6.1.2 Mae canllawiau ar fabwysiadu a defnyddio'r hunaniaeth gorfforaethol ddwyieithog i gyd ar gael o fewn Canllawiau Brandio Corfforaethol y Cyngor, sydd ar gael ar Fewnwyd y Cyngor - Y Pwynt.

6.2 Arwyddion

- 6.2.1 Mae'r Cyngor yn cydnabod bod darparu arwyddion dwyieithog yn ffordd gadarnhaol a gweledol o ddangos ei ymrwymiad at yr iaith Gymraeg.
- 6.2.2 Bydd arwyddion mewnol ac allanol ar adeiladau'r Cyngor sy'n rhoi gwybodaeth i'r cyhoedd, yn ddwyieithog. Mae hyn yn cynnwys arwyddion dros dro a fydd yn cael eu harddangos am fis neu fwy. Bydd arwyddion eraill – megis arwyddion ffyrdd ac arwyddion gwybodaeth gyhoeddus, enwau strydoedd a marciau ffordd – yn cael eu creu'n ddwyieithog wrth osod arwyddion newydd ac adnewyddu arwyddion. Bydd maint, ansawdd, eglurder ac amlygrwydd y testun yn cyflawni'r egwyddor o gydraddoldeb.
- 6.2.3 Bydd arwyddion newydd neu rai a adnewyddir ar gerbydau'r Cyngor, yn ddwyieithog neu mewn fersiynau sy'n cyfateb yn Gymraeg a Saesneg.
- 6.2.4 Wrth enwi strydoedd newydd neu ddarparu fersiynau dwyieithog o'r rhai presennol, mae'r Cyngor yn cydnabod y pwysigrwydd o ystyried barn pobl leol. O ganlyniad, bydd enwau a fabwysiadir gan y Cyngor yn gyson â threftadaeth a hanes yr ardal.
- 6.2.5 Mae'r Cyngor yn cydnabod ei ddyletswydd statudol i gynnal rhestrï cywir a gaiff eu diweddarau o enwau'r trefi, pentrefi, cymunedau a wardiau yn ogystal â datblygiadau newydd. Ym mhob achos, bydd y Cyngor yn sicrhau fod ei restrï o safon uchel a bydd, mewn cysylltiad gyda Chomisiynydd y Gymraeg, yn cynnal archwiliad o'r rhestrï y mae'n eu cadw, gan eu safoni lle bo angen.

The Council's Public Image

6.2.6 In its dealings with developers, community and town councils, the Post Office and others, the Council will make known its views on the use of standardised place-names and provide a list of these names to all relevant organisations.

6.2.7 The Council's Corporate Branding guidelines will be made available to staff and others involved in the design, production and erection of signs to ensure Council policy is adhered to.

6.3 Publishing and Printing Public Materials and Documents

6.3.1 The Council publishes and prints a significant number of public materials in a bilingual format; a bilingual element is common in most other cases. Within the next three years, all new and updated publications targeted at sectors of the general public where there is demand for Welsh-language materials will normally be produced in Welsh and English, whether in separate documents or in one bilingual document. Where the large size or technical nature of a document makes translation impracticable, an executive summary may be considered and printed bilingually.

6.3.2 It is recommended that documents are produced bilingually, however where separate Welsh and English versions of a document are deemed necessary, each will contain a statement that a version is available in the other language. Both versions will be of equal quality and will ordinarily be made available at the same time. If there is a charge for the document, this will be the same for all versions of the document, whether Welsh, English or bilingual.

6.3.3 Written guidance (Council's Editorial Policy and translation procedure) outlining the procedures for dealing with bilingual publications will be issued to staff, consultants, designers and publishers.

Wyneb Cyhoeddus y Cyngor

6.2.6 Wrth ddelio a datblygwyr, cynghorau cymunedol a thref, y Swyddfa Bost ac eraill, bydd y Cyngor yn eu hysbysu ynghylch safoni enwau lleoedd, gan ddarparu rhestr o'r enwau hyn i'r holl sefydliadau perthnasol

6.2.7 Bydd canllawiau ar gael i staff ac eraill sy'n gysylltiedig â dylunio, cynhyrchu a chodi arwyddion, i sicrhau cydymffurfiad a pholisi'r Cyngor.

6.3 Cyhoeddi ac Argraffu Deunyddiau a Dogfennau Cyhoeddus

6.3.1 Mae'r Cyngor eisoes yn cyhoeddi ac argraffu nifer sylweddol o ddeunyddiau cyhoeddus mewn fformat dwyieithog; mae elfen ddwyieithog yn gyffredin yn y mwyafrif o achosion eraill. O fewn y tair blynedd nesaf, bydd yr holl gyhoeddiadau newydd a diweddariadau sydd wedi eu targedu at sectorau o'r cyhoedd lle mae yna alw am ddeunyddiau cyfrwng Cymraeg fel arfer yn cael eu cynhyrchu yn Gymraeg a Saesneg, p'un ai mewn dogfennau ar wahân neu un ddogfen ddwyieithog. Lle mae maint neu natur dechnegol dogfen yn gwneud cyfieithu'n anymarferol, gellir ystyried crynodeb gweithredol a'i argraffu'n ddwyieithog.

6.3.2 Argymhellir cynhyrchu dogfennau yn ddwyieithog, fodd bynnag lle bernir bod angen fersiynau Cymraeg a Saesneg ar wahân, bydd y ddau yn cynnwys datganiad bod fersiwn ar gael yn yr iaith arall. Bydd y ddau fersiwn o'r un safon a byddant ar gael ar yr un pryd. Os codir tal am y ddogfen, yr un fydd y tâl ar gyfer pob fersiwn o'r ddogfen, pa un ai'n Gymraeg, Saesneg neu'n ddwyieithog.

6.3.3 Darperir canllawiau ysgrifenedig (Polisi Golygyddol a gweithdrefn gyfieithu'r Cyngor) ar gyfer staff, ymgynghorwyr, dylunwyr a chyhoeddwyr yn amlinellu'r gweithdrefnau ar gyfer delio â chyhoeddiadau dwyieithog.

The Council's Public Image

6.4 Forms and Explanatory Material

- 6.4.1 In cases where separate Welsh and English versions of forms are considered necessary, these will be published and distributed simultaneously, made equally available, and carry a message stating that the form is available in the other language.
- 6.4.2 Written guidance will be issued to staff and others involved in designing and producing forms, and where necessary advice will be sought from the Welsh Language Commissioner and/or the Commissioner's Bilingual Design Guide. Where forms and explanatory material are currently only available in English, the service area will draw up an action plan with a target date for implementing a bilingual format.

6.5 Press Releases

- 6.5.1 Press releases to the press and media in Wales will normally be issued in English only. Press releases to the Welsh-language media, and on issues of particular interest to Welsh speakers, will be issued in Welsh or bilingually. Press releases for the Council's website will be released bilingually.

6.6 Advertising and Publicity Activities

- 6.6.1 Exhibitions and displays will be bilingual, although displays may contain items of literature not available in Welsh. Written materials, such as brochures, booklets and leaflets, designed to promote Council schemes or services will, where practicable, be produced bilingually. Advertising and promotional campaigns using electronic and other media will incorporate both languages, adopting a level of bilingualism appropriate to the subject, the material, the medium deployed and the target audience.
- 6.6.2 Staff and others involved in planning, designing and conducting advertising, publicity or market research campaigns will be made aware of the requirements of the Scheme and issued with guidance on its implementation. This will be the Corporate Branding guidelines – available on the Council's intranet site, The Point.
- 6.6.3 The same terms and conditions will apply to the production of public surveys, with the possible exception of MORI surveys.
-

Wyneb Cyhoeddus y Cyngor

6.4 Ffurflenni a Deunydd Eglurhaol

- 6.4.1 Mewn achosion lle ystyrir bod fersiynau Cymraeg a Saesneg yn angenrheidiol, byddant yn cael eu cyhoeddi a'u dosbarthu ar yr un pryd, byddant ar gael ar yr un adeg, a byddant yn cynnwys neges yn datgan bod y ffurflen ar gael mewn iaith arall.
- 6.4.2 Darperir canllawiau ysgrifenedig ar gyfer staff ac eraill sy'n gysylltiedig â dylunio a chynhyrchu ffurflenni, a lle'n briodol ceisir cyngor gan Gomisiynydd y Gymraeg a/neu Ganllawiau Dylunio Dwyieithog y Comisiynydd. Lle mae ffurflenni a deunydd eglurhaol ar gael yn Saesneg yn unig, bydd y maes gwasanaeth yn llunio cynllun gweithredu gyda dyddiad targed ar gyfer gweithredu fformat dwyieithog.

6.5 Datganiadau i'r Wasg

- 6.5.1 Bydd datganiadau i'r wasg a'r cyfryngau yng Nghymru, fel arfer yn cael eu darparu yn Saesneg yn unig. Bydd datganiadau i'r wasg ar gyfer y cyfryngau Cymraeg, a materion sydd o ddiddordeb i siaradwyr Cymraeg hefyd yn cael eu cyflwyno yn Gymraeg neu'n ddwyieithog. Caiff datganiadau i'r wasg ar gyfer gwefan y Cyngor eu cyhoeddi'n ddwyieithog.

6.6 Hysbysebu a Chyhoeddusrwydd

- 6.6.1 Bydd arddangosfeydd a chyflwyniadau yn ddwyieithog, er mae'n bosib y bydd arddangosfeydd yn cynnwys eitemau o lenyddiaeth nad ydynt ar gael yn y Gymraeg. Bydd deunydd ysgrifenedig, megis pamffledi, llyfyrnau a thafleuni, sydd wedi eu cynllunio i hyrwyddo cynlluniau neu wasanaethau'r Cyngor yn cael eu cynhyrchu'n ddwyieithog. Bydd ymgyrchoedd hysbysebu a hyrwyddo sy'n cael eu creu drwy ddefnyddio cyfryngau electronig neu gyfryngau eraill yn ymgorffori'r ddwy iaith, gan ddefnyddio lefel o ddwyieithrwydd sy'n addas i'r pwnc, y deunydd a'r cyfrwng a ddefnyddir ar gyfer cynulleidfa darged
- 6.6.2 Bydd y staff ac eraill sydd yn ymwneud â chynllunio, dylunio a chynnal ymgyrchoedd hysbysebu, cyhoeddusrwydd neu ymchwil marchnad yn derbyn gwybodaeth ynghylch gofynion y Cynllun ac yn derbyn canllawiau ar sut i'w weithredu. Hyn fydd y canllawiau Brandio Corfforaethol fydd ar gael ar fewnrwyd y Cyngor, Y Pwynt.
- 6.6.3 Yr un fydd yr amodau a'r telerau o ran cyhoeddi arolygiadau cyhoeddus, gydag eithriad posibl arolygon MORI.

The Council's Public Image

6.7 Official Public Notices and Recruitment Advertising

- 6.7.1 Official and public notices appearing in Wales will be bilingual. Notices and advertisements published in newspapers and journals will normally appear in the language of that publication, whether Welsh or English. Recruitment advertisements in the press will appear in English only with the basic details bilingual, with the exception of posts for which ability to speak Welsh is essential (see paragraph 7.1.2 below). Those posts designated Welsh essential will be advertised in Welsh with an English summary
- 6.7.2 Revised guidance on the implementation of these measures will be issued to relevant staff.

6.8 The Democratic Process

- 6.8.1 Invitations to meetings open to the public will state that agendas, reports, minutes and other documents submitted to the Council are available in Welsh upon request. Those attending Council meetings will also be asked if they wish translation facilities to be made available so they can contribute through the medium of Welsh.
- 6.8.2 Measures relating to translation facilities in paragraphs 5.3.1 and 5.3.2 will also apply to all Council meetings that the public has the right to attend.

Wyneb Cyhoeddus y Cyngor

6.7 Hysbysiadau Cyhoeddus a Hysbysebion Recriwtio Swyddogol

6.7.1 Bydd hysbysiadau cyhoeddus a swyddogol sy'n ymddangos yng Nghymru, yn ddwyieithog. Fel arfer bydd hysbysiadau a hysbysebion a gyhoeddir mewn papurau newydd a chylchgronau yn ymddangos yn iaith y cyhoeddiad hwnnw, p'un ai'n Gymraeg neu'n Saesneg. Bydd hysbysebion recriwtio yn ymddangos yn Saesneg yn unig, ac eithrio swyddi sy'n nodi bod y Gymraeg yn hanfodol (gweler paragraff 7.1.2 isod). Bydd y swyddi hynny a ddynodwyd fel rhai lle mae'r Gymraeg yn hanfodol yn cael eu hysbysebu yn Gymraeg gyda chrynodeb Saesneg.

6.7.2 Cyflwynir canllawiau diwygiedig i'r staff perthnasol ynghylch gweithredu'r mesurau hyn.

6.8 Y Broses Ddemocrataidd

6.8.1 Bydd gwahoddiadau i gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd yn nodi bod agenda, adroddiadau, cofnodion a dogfennau eraill a gyflwynir i'r Cyngor, ar gael yn Gymraeg pan wneir cais. Gofynnir i'r rhai sy'n mynychu cyfarfodydd y Cyngor os ydynt angen cyfleusterau cyfieithu fel y gallant gyfrannu drwy gyfrwng y Gymraeg.

6.8.2 Bydd mesurau sy'n gysylltiedig â chyfleusterau cyfieithu ym mharagraffau 5.3.1 a 5.3.2 hefyd yn berthnasol i holl gyfarfodydd y Cyngor sy'n agored i'r cyhoedd.

Implementing and Monitoring the Scheme

7.1 Staffing

- 7.1.1 Following approval of the revised Welsh Language Scheme, the Council will develop a Welsh Language Skills Strategy – as noted in paragraph 4.3.4 – to facilitate implementation of measures contained within the Scheme.
- 7.1.2 As part of its Language Skills Strategy, the Council will identify posts where proficiency in Welsh is a requirement and conduct an internal audit to determine the number of staff who speak or are learning Welsh and their location within the organisation. Language skills information will be collected from all new starters to ensure this information is kept up to date.
- 7.1.3 Where there is a bilingual skills deficit within a service area, Heads of Service will consider a range of options available to address the issue. These will include rearrangement of staff duties and responsibilities, the recruitment of Welsh speakers to new or vacant posts, and Welsh-language training for existing members of staff. Staff will not be pressurised to move post or engage in training against their will, and all appointments will be made in accordance with equal opportunity policies and employment legislation.
- 7.1.4 The Council is responsible for a wide range of services, many of which require specialised professional and technical skills for their operation. It will therefore not be practicable to provide a Welsh-language service covering every aspect of each service area. The aim over time, however, will be to build a complement of officers able to provide an integrated service through the medium of Welsh.

7.2 Learning Welsh

- 7.2.1 The Council will encourage staff and elected members who wish to learn or improve their Welsh. Welsh in the workplace training will be offered based on an assessment of work-related needs. A Welsh Language Support Officer is employed to organise and administer this training programme.

Gweithredu a Monitro'r Cynllun

7.1 Staffio

- 7.1.1 Yn dilyn cymeradwyaeth ei Gynllun Iaith Gymraeg, bydd y Cyngor yn datblygu Strategaeth Sgiliau Cymraeg – fel y nodir ym mharagraff 4.3.4 – i hyrwyddo gweithrediad y mesurau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun.
- 7.1.2 Fel rhan o'r Strategaeth Sgiliau Iaith Gymraeg, bydd y Cyngor yn nodi'r swyddi lle bydd angen hyfedredd yn yr iaith Gymraeg gan gynnal archwiliad mewnol i bennu nifer y staff sy'n siarad neu'n dysgu Cymraeg yn ogystal â'u lleoliad o fewn y sefydliad. Dosberthir holiaduron sgiliau iaith i bawb sy'n newydd i'w swydd, i sicrhau bod y wybodaeth yn cael ei diweddarau.
- 7.1.3 Pan fod yna ddiffyg sgiliau dwyieithog o fewn maes gwasanaeth bydd Penaethiaid Gwasanaeth yn ystyried amrywiaeth o opsiynau sydd ar gael i fynd i'r afael â'r mater, yn unol â'r Strategaeth Sgiliau Cymraeg. Bydd hyn yn cynnwys aildrefnu dyletswyddau a chyfrifoldebau staff, recriwtio siaradwyr Cymraeg i swyddi newydd neu swyddi gwag, a hyfforddiant iaith Gymraeg i aelodau staff presennol. Ni roddir pwysau ar staff i symud i swydd arall na chymryd rhan mewn hyfforddiant yn erbyn eu hewyllys, a gwneir pob penodiad yn unol â pholisïau cyfle cyfartal a deddfwriaeth cyflogaeth.
- 7.1.4 Mae'r Cyngor yn gyfrifol am ystod eang o wasanaethau, yn cynnwys nifer sydd angen sgiliau proffesiynol a thechnegol ar gyfer eu gweithredu. Ni fyddai felly yn ymarferol i ddarparu gwasanaeth iaith Gymraeg sy'n cwmpasu pob agwedd o bob maes gwasanaeth. Y nod dros gyfnod, fodd bynnag, yw sicrhau cyflenwad o swyddogion sy'n medru darparu gwasanaeth integredig drwy gyfrwng y Gymraeg

7.2 Dysgu Cymraeg

- 7.2.1 Bydd y Cyngor yn annog a chefnogi staff ac aelodau etholedig sy'n dymuno dysgu neu wella eu Cymraeg. Cynigir hyfforddiant Cymraeg yn y Gweithle yn seiliedig ar anghenion sy'n ymwneud â'r gwaith. Cyflogir Swyddog Cefnogaeth Iaith Gymraeg i drefnu a gweinyddu'r rhaglen hyfforddiant yma.

Implementing and Monitoring the Scheme

- 7.2.2 Steps will be taken to ascertain the training needs and objectives of each service, the interest of individual employees, and their views of their Welsh-language training requirements. Heads of Service will assess the need to develop Welsh-language skills among their staff, taking into account the extent and frequency of their contact with the public, the current ability of their department/unit to provide bilingual services, and the specific requirements of individual posts.
- 7.2.3 The effectiveness of the Welsh in the workplace training programme will be monitored continuously, as will the progress of those learning the language. Responsibility for monitoring will lie with the Welsh Language Officer. Where training is deemed ineffective or fails to meet work-related needs, the Council reserves the right to withdraw the programme.
- 7.2.4 Staff undertaking Welsh in the workplace training will be expected to undertake assessments/examinations and work towards gaining qualifications in line with the Council's Welsh in the workplace policy.
- 7.2.5 The Council recognises that the speed at which staff are able to learn Welsh will vary from individual to individual. As a consequence, the Council's ability to meet its targets for implementing certain measures in the Scheme may be subject to reviews.
- 7.2.6 The Council also recognises the valuable contribution that existing bilingual officers can make by helping and encouraging Welsh learners to practise their Welsh within a working environment.
- 7.3 Recruitment
- 7.3.1 Linguistic ability will be considered as one of many relevant skills when appointing staff. Where an ability to speak Welsh is considered essential, this will be stated in job advertisements. Should it prove difficult to appoint a Welsh speaker to a position, the Council will either rearrange its service provision to meet this need or make a time related commitment within the contract to learn Welsh a condition of employment for the most suitably qualified applicant.
-

Gweithredu a Monitro'r Cynllun

- 7.2.2 Cymerir camau i ganfod anghenion hyfforddiant ac amcanion pob gwasanaeth, diddordeb cyflogeion unigol a'u barn am y gofynion hyfforddiant Cymraeg. Bydd Penaethiaid Gwasanaeth yn asesu'r angen i ddatblygu sgiliau Cymraeg ymysg eu staff, gan roi ystyriaeth i faint eu cyswllt a pha mor aml y maent mewn cysylltiad gyda'r cyhoedd, gallu presennol eu hadran/uned i ddarparu gwasanaethau dwyieithog a gofynion penodol swyddi unigol.
- 7.2.3 Caiff effeithlonrwydd y rhaglen hyfforddiant Cymraeg yn y gweithle ei fonitro'n barhaus, yn ogystal â chynnydd y rhai sy'n dysgu'r iaith. Y Swyddog Iaith Gymraeg fydd yn gyfrifol am fonitro. Lle bernir bod hyfforddiant yn aneffeithiol neu'n methu cyflawni anghenion cysylltiedig â gwaith, mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i ddileu'r rhaglen.
- 7.2.4 Disgwylir i staff sy'n dilyn hyfforddiant Cymraeg yn y gweithle i ddilyn asesiadau/arholiadau a gweithio tuag at ennill cymwysterau yn unol gyda pholisi'r Cyngor ar Gymraeg yn y gweithle.
- 7.2.5 Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd pa mor gyflym y gall staff ddysgu Cymraeg yn amrywio rhwng unigolion. Fel canlyniad, gellir cynnal adolygiadau ar allu'r Cyngor i gyflawni ei dargedau ar gyfer gweithredu rhai mesurau.
- 7.2.6 Mae'r Cyngor hefyd yn cydnabod y cyfraniad gwerthfawr y gall swyddogion dwyieithog presennol ei wneud drwy helpu ac annog dysgwyr Cymraeg i ymarfer eu Cymraeg o fewn amgylchedd gwaith.
- 7.3 Recriwtio**
- 7.3.1 Caiff gallu ieithyddol ei ystyried fel un o lawer o sgiliau perthnasol wrth benodi staff. Lle ystyrir bod y gallu i siarad Cymraeg yn hanfodol, nodir hynny mewn hysbysebion swydd. Os bydd yn anodd penodi siaradwr Cymraeg i sefyllfa o angen, bydd y Cyngor un ai'n ad-drefnu ei ddarpariaeth gwasanaeth i gyflawni'r angen neu'n gwneud ymrwymiad i ddysgu Cymraeg fel amod cyflogaeth i'r ymgeisydd gyda'r cymwysterau mwyaf addas.

Implementing and Monitoring the Scheme

7.4 Vocational Training

- 7.4.1 Where deemed necessary, vocational training through the medium of Welsh will be provided in order to facilitate implementation of this Scheme.
- 7.4.2 Where a need for vocational training is identified, and suitable training can be made available, it will be provided or supported according to the requirements of the service.
- 7.4.3 Training provision may include courses in particular skills (word processing, translating, media communications etc), induction courses in certain specialist areas (such as social services and registrar duties), and access to appropriate resource materials and distance-learning packages.

7.5 Administrative Arrangements

- 7.5.1 Chief Officers will be responsible for implementing the Scheme within their directorates. The Policy Officer Equalities and Welsh Language will provide information and guidance on the Scheme and help scrutinise any proposals by the Council that may affect measures in it.
- 7.5.2 All bilingual staff with access to a PC will be offered use of the Cysgliad and Draig software, which provides access to a Welsh spellchecker, dictionary, thesaurus and Welsh Language accents. The need to produce bilingual material will be a consideration when purchasing new computer software.

7.6 Dealing with Complaints

- 7.6.1 Complaints received in Welsh concerning a specific service area will be dealt with by that service area, as a complaint in English would be, with the added need for translation of all incoming and outgoing correspondence on the matter. Comments concerning this Scheme (in Welsh or English) will be directed to the Policy Officer Equalities and Welsh Language.
- 7.6.2 Monitoring of complaints will be the responsibility of the Corporate Complaints Officer.
-

Gweithredu a Monitro'r Cynllun

7.4 Hyfforddiant Galwedigaethol

- 7.4.1 Lle bernir bod angen hynny, darperir hyfforddiant galwedigaethol drwy gyfrwng y Gymraeg er mwyn hwyluso gweithredu'r Cynllun hwn.
- 7.4.2 Lle dynodir angen ar gyfer hyfforddiant galwedigaethol, a lle gellir darparu hyfforddiant addas, caiff ei ddarparu neu ei gefnogi yn unol â gofynion y gwasanaeth.
- 7.4.3 Gall darpariaeth hyfforddiant gynnwys cyrsiau mewn sgiliau neilltuol (prosesu geiriau, cyfieithu, cyfathrebu cyfryngau ac ati), cyrsiau cynefino mewn rhai meysydd arbenigol (megis gwasanaethau cymdeithasol a dyletswyddau cofrestrydd), a mynediad i ddeunyddiau adnodd priodol a phe cynnau dysgu o bell.

7.5 Trefniadau Gweinyddol

- 7.5.1 Bydd Prif Swyddogion yn gyfrifol am weithredu'r Cynllun o fewn eu cyfarwyddiaethau. Bydd y Swyddog Polisi Cydraddoldeb a'r Iaith Gymraeg yn darparu gwybodaeth ac arweiniad ar y Cynllun ac yn helpu i graffu ar unrhyw gynigion gan y Cyngor a all effeithio ar fesurau sydd ynddo.
- 7.5.2 Bydd yr holl staff dwyieithog sydd â mynediad i gyfrifiadur personol yn cael cynnig defnyddio meddalwedd Cysgliad a Draig sy'n rhoi mynediad i wrydd sillafu, geiriadur, thesawrws ac acenion. Bydd yr angen i gynhyrchu deunydd dwyieithog yn ystyriaeth wrth brynu meddalwedd cyfrifiadurol newydd.

7.6 Delio gyda Chwynion

- 7.6.1 Caiff cwynion a dderbynnir yn Gymraeg am faes gwasanaeth penodol eu trin gan y maes gwasanaeth hwnnw, fel y câi cwyn yn Saesneg, gyda'r angen ychwanegol i gyfieithu'r holl ohebiaeth sy'n cyrraedd ac yn gadael ar y mater. Caiff sylwadau am y Cynllun (yn Gymraeg neu Saesneg) eu cyfeirio at y Swyddog Polisi Cydraddoldeb a'r Iaith Gymraeg.
- 7.6.2 Y Swyddog Cwynion Corfforaethol fydd yn gyfrifol am fonitro cwynion.

Implementing and Monitoring the Scheme

7.7 Monitoring

- 7.7.1 Ultimate responsibility for ensuring the Council complies with its Scheme will belong to the Council's Assistant Chief Executive and Head of Corporate Governance. The identity of this officer will be made known to the public, Council employees, and agents and contractors employed on behalf of the Council.
- 7.7.2 Monitoring of the Scheme will be a structured and continuing activity and will extend to those who provide or administer services on behalf of the Council. Progress on implementation and monitoring of the Scheme will be reported to the Welsh Language Commissioner on an annual basis. Where weaknesses/risks are identified, the Council will draw up an action plan of corrective measures, together with a timetable.

Investigations under the Welsh Language Act 1993

- 7.7.3 Section 17 of the Welsh Language Act 1993 states: 'Where it appears to the Board...that a public body may have failed to carry out a scheme approved by the Board, the Board may conduct an investigation in order to ascertain whether there has been a failure.'
- 7.7.4 If an investigation is to be carried out under Section 17 of the Welsh Language Act 1993, the Council will be prepared to cooperate fully by providing information – reports, documents or clarification – to the Commissioner.
- 7.7.5 The Council will be prepared to do this verbally and in writing, and will also allow the to have discussions with:
- Elected members
  - Local Authority employees
  - Contracted service providers and their employees
  - Any individual that assists the Council in the delivery of its services.

Gweithredu a Monitro'r Cynllun

7.7 Monitro

- 7.7.1 Prif Weithredwr Cynorthwyol a Phennaeth Llywodraethant Corfforaethol y Cyngor fydd yn bennaf gyfrifol am sicrhau fod y Cyngor yn cydymffurfio gyda'r Cynllun. Caiff y cyhoedd, cyflogeion y Cyngor ac asiantau a chontractwyr a gyflogir ar ran y Cyngor wybod pwy yw'r swyddog yma.
- 7.7.2 Bydd monitro'r Cynllun yn weithgaredd strwythuredig a pharhaus a bydd yn ymestyn i'r rhai sy'n darparu neu sy'n gweinyddu gwasanaethau ar ran y Cyngor. Rhoddir adroddiad yn flynyddol i Gomisiynydd y Gymraeg ar y cynnydd ar weithredu a monitro'r Cynllun. Lle dynodir gwendidau/risgiau, bydd y Cyngor yn llunio cynllun gweithredu o fesurau unioni, ynghyd ag amserlen.

Ymchwiliadau dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993

- 7.7.3 Dywed Adran 17 Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 lle'r ymddengys i'r Bwrdd y gall corff cyhoeddus fod wedi methu gweithredu cynllun a gymeradwywyd gan y Bwrdd, y gall y Bwrdd gynnal ymchwiliad i ganfod os bu methiant.
- 7.7.4 Os yw'n ofynnol i Gomisiynydd y Gymraeg gynnal ymchwiliad dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993, bydd y Cyngor yn barod i gydweithredu'n llawn drwy roi gwybodaeth - adroddiadau, dogfennau neu eglurhad - i'r Comisiynydd.
- 7.7.5 Bydd y Cyngor yn barod i wneud hyn yn llafar ac yn ysgrifenedig, a bydd hefyd yn caniatáu i'r Comisiynydd gael trafodaethau gyda:
- Aelodau etholedig
  - Cyflogeion awdurdodau lleol
  - Darparwyr gwasanaeth y dyfarnwyd contract iddynt a'u cyflogeion
  - Unrhyw unigolion sy'n cynorthwyo'r Cyngor wrth gyflenwi ei wasanaethau.

Publicity

- 8.1 The public will be made aware of the Council's Welsh Language Scheme and of the right to access services through the medium of Welsh set out in the Scheme.
- 8.2 The following methods of publicity will be used:
- Notices in public offices, reception areas etc.
  - Publication of a leaflet detailing the Council's commitment to the Welsh language and the services it provides in the language
  - Press releases
  - Items in the Council newspaper and other publications
  - Circulating information and guidance to employees
  - Distributing copies of the Scheme to the Council's agents and contractors
  - Distributing copies of the Scheme to other interested bodies
- 8.3 Advice of publicising the Scheme and Welsh-language services will be issued to staff involved in publicity and communications, as well as those who liaise with contractors, agents and other organisations that the Council deals with.
- 8.4 In conjunction with Torfaen and others, the Council will also arrange and publicise activities and events targeted specifically at the Welsh-speaking community and learners. The Council will consider developing a marketing plan to promote the Welsh language in Monmouthshire and will continue to support Menter Iaith Blaenau Gwent Torfaen Mynwy initiative within the former Gwent area.

Cyhoeddusrwydd

- 8.1 Caiff y cyhoedd ei hysbysu am Gynllun Iaith Gymraeg y Cyngor a'r hawl i gael mynediad i wasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg a nodir yn y Cynllun.
- 8.2 Defnyddir y dulliau dilynol o gyhoeddusrwydd:
- Hysbysiadau mewn swyddfeydd cyhoeddus, ardaloedd derbynfa ac ati
  - Cyhoeddi taflen yn rhoi manylion ymrwymiad y Cyngor i'r Gymraeg a'r gwasanaethau y mae'n eu darparu yn yr iaith
  - Datganiadau i'r wasg
  - Eitemau ym mhapur newydd y Cyngor a chyhoeddiadau eraill
  - Cylchredeg gwybodaeth a chanllawiau i gyflogeion
  - Dosbarthu copïau o'r Cynllun i asiantau a chontractwyr y Cyngor
  - Dosbarthu copïau o'r Cynllun i gyrrff eraill sydd â diddordeb
- 8.3 Rhoddir cyngor am roi cyhoeddusrwydd i'r Cynllun a gwasanaethau Cymraeg i staff sy'n ymwneud â chyhoeddusrwydd a chyfathrebu'r Cynllun a gwasanaethau Cymraeg, yn ogystal â'r rhai sy'n cydlynu gyda chontractwyr, asiantau a sefydliadau eraill y mae'r Cyngor yn delio gyda hwy.
- 8.4 Mewn cysylltiad gyda Thorfaen ac eraill, bydd y Cyngor hefyd yn trefnu ac yn rhoi cyhoeddusrwydd i weithgareddau a digwyddiadau a dargedwyd yn benodol at y gymuned Gymraeg a dysgwyr. Bydd y Cyngor yn ystyried datblygu cynllun marchnata i hyrwyddo'r Gymraeg yn Sir Fynwy a pharhau i gefnogi Menter Iaith Blaenau Gwent Torfaen Mynwy yn hen ardal Gwent.

Appendix 1-Monmouthshire County Council – percentage of the population 3 and over able to speak Welsh by community area

	Residents 3+	Speak	Speak	Speak, Read + Write	Speak, Read + Write
Electoral Division Name	Numbers	Numbers	%	Numbers	%
Caerwent	1735	151	8.7	114	6.6
Caldicot Castle	1885	221	11.7	166	8.8
Cantref	1994	169	8.5	127	6.4
Castle	1749	173	9.9	127	7.3
Croesonen	2330	232	10	160	6.9
Crucorney	2054	216	10.5	158	7.7
Devauden	1448	139	9.6	94	6.5
Dewstow	1888	172	9.1	120	6.4
Dixon with Osbaston	2501	180	7.2	129	5.2
Drybridge	3291	346	10.5	238	7.2
Goetre Fawr	2332	270	11.6	197	8.4
Green Lane	2014	220	10.9	147	7.3
Grofield	1785	185	10.4	128	7.2
Lansdown	2125	202	9.5	129	6.1
Larkfield	1952	151	7.7	108	5.5
Llanbadoc	1281	135	10.5	96	7.5
Llanelly Hill	3818	337	8.8	253	6.6
Llanfoist Fawr	1811	211	11.7	158	8.7
Llangybi Fawr	1820	163	9	132	7.3
Llanover	2244	173	7.7	128	5.7
Llantilio Crossenny	1718	164	9.5	118	6.9
Llanwenarth Ultra	1406	117	8.3	92	6.5
Mardy	1432	150	10.5	109	7.6
Mill	2424	263	10.8	209	8.6
Mitchel Troy	1221	108	8.8	86	7
Overmonnow	2314	196	8.5	146	6.3
Portskewett	2083	220	10.6	167	8
Priory	2117	219	10.3	166	7.8
Raglan	1876	209	11.1	144	7.7
Rogiet	1747	272	15.6	203	11.6
St. Arvans	1569	134	8.5	95	6.1
St. Christopher's	2490	299	12	214	8.6
St. Kingsmark	3032	247	8.1	186	6.1
St. Mary's	1776	120	6.8	82	4.6
Severn	1630	172	10.6	123	7.5
Shirenewton	2158	172	8	112	5.2
The Elms	3536	452	12.8	335	9.5
Thornwell	2630	282	10.7	189	7.2
Trellech United	2694	261	9.7	187	6.9
Usk	2766	271	9.8	195	7
West End	1861	199	10.7	155	8.3
Wyesham	2072	207	10	151	7.3
Total	88609	8780	9.90%	6373	7.20%

Atodiad 1-Cyngor Sir Fynwy - canran o'r boblogaeth 3 oed a throsodd a all siarad Cymraeg yn ôl ardal gymunedol

	Preselwyr 3+	Siarad	Siarad	Siarad, darllen + ysgrifennu,	Siarad, darllen + ysgrifennu,
Enw Adran Etholiadol	Rhifau	Rhifau	%	Rhifau	%
Caer-went	1735	151	8.7	114	6.6
Castell Cil-y-coed	1885	221	11.7	166	8.8
Cantref	1994	169	8.5	127	6.4
Castell	1749	173	9.9	127	7.3
Croesonnen	2330	232	10	160	6.9
Crucornau Fawr	2054	216	10.5	158	7.7
Devauden	1448	139	9.6	94	6.5
Llanddewi	1888	172	9.1	120	6.4
Dixton gydag Osbaston	2501	180	7.2	129	5.2
Drybridge	3291	346	10.5	238	7.2
Goetre Fawr	2332	270	11.6	197	8.4
Green Lane	2014	220	10.9	147	7.3
Grofield	1785	185	10.4	128	7.2
Lansdown	2125	202	9.5	129	6.1
Larkfield	1952	151	7.7	108	5.5
Llanbadog	1281	135	10.5	96	7.5
Bryn Llanelli	3818	337	8.8	253	6.6
Llan-ffwyst Fawr	1811	211	11.7	158	8.7
Llangybi Fawr	1820	163	9	132	7.3
Llanofer	2244	173	7.7	128	5.7
Llandeilo Gresynni	1718	164	9.5	118	6.9
Llanwenarth Tu Draw	1406	117	8.3	92	6.5
Y Maerdy	1432	150	10.5	109	7.6
Y Felin	2424	263	10.8	209	8.6
Llanfihangel Troddi	1221	108	8.8	86	7
Overmonnow	2314	196	8.5	146	6.3
Porth y Sgewin	2083	220	10.6	167	8
Y Priordy	2117	219	10.3	166	7.8
Rhaglan	1876	209	11.1	144	7.7
Rogiet	1747	272	15.6	203	11.6
St. Arvans	1569	134	8.5	95	6.1
St. Christopher's	2490	299	12	214	8.6
St. Kingsmark	3032	247	8.1	186	6.1
St. Mary's	1776	120	6.8	82	4.6
Hafren	1630	172	10.6	123	7.5
Drenewydd Gelli-farch	2158	172	8	112	5.2
The Elms	3536	452	12.8	335	9.5
Thornwell	2630	282	10.7	189	7.2
Tryleg Unedig	2694	261	9.7	187	6.9
Brynbuga	2766	271	9.8	195	7
West End	1861	199	10.7	155	8.3
Wyesham	2072	207	10	151	7.3
Total	88609	8780	9.90%	6373	7.20%

Appendix 2 – Editorial Policy- guidance on which documents, publications, signs etc etc should be bilingual, in English and Welsh versions or English only

Considerations		
Target audience	Members of the general public where there is established demand for Welsh Language materials	Internal or specialists within sectors where demand for Welsh Language is minimal
Will the item be shared or discussed by other organisations	Yes Category A	No Category B
Likely demand for document (Welsh and English versions) Based on objective assessment.	High (interest among general public or particular interest for Welsh speakers) Category A	Low Category B
External status/profile	High external profile Category A	Low external profile Category B
Size of document	Small Category A	Large Category B

Category A

These will always be fully bilingual or in separate Welsh and English versions. All separate documents must state that the document is available in the other language. Both versions should be of equal quality and made available at the same time

Category B

Items which depending on circumstances may be:

- Bilingual
- Contain a proportion in Welsh
- Will be available in Welsh upon request
-

Category C

These items will be available in English only.

Note

It is inevitable that most documents will not fall into the above clear-cut categories. In such cases, staff should contact the Policy Officer Equalities and Welsh Language (extn 4010) or the Welsh Language Support Officer (extn 4680) to discuss and to come to a decision on whether or not a document requires translation.

Atodiad 2- Polisi Golygyddol - canllawiau ar ba ddogfennau, cyhoeddiadau, arwyddion ac ati a ddylai fod yn ddwyieithog, mewn fersiyniau Saesneg a Chymraeg neu Saesneg yn unig

Ystyriaethau		
Cynulleidfa darged	Aelodau o'r cyhoedd lle gwyddys y bod galw am ddeunyddiau Cymraeg	Mewnol neu arbenigwyr o fewn y sector lle mae ychydig o alw sydd am y Gymraeg
A fydd yr eitem yn cael ei rhannu neu ei thrafod gan sefydliadau eraill	Bydd Categori A	Na Categori B
Galw tebygol am y ddogfen (fersiynau Cymraeg a Saesneg) Seiliedig ar asesiad gwrthrychol	Uchel (diddordeb ymysg y cyhoedd neu o ddiddordeb neilltuol i siaradwyr Cymraeg) Categori A	Isel Categori B
Statws/proffil allanol	Proffil allanol uchel Categori A	Proffil allanol isel Categori B
Maint y ddogfen	Bach Categori A	Mawr Categori B

Categori A

Bydd y rhain bob amser yn hollol ddwyieithog neu mewn fersiynau Cymraeg a Saesneg ar wahân. Mae'n rhaid i bob dogfen ar wahân ddweud fod y ddogfen ar gael yn yr iaith arall. Dylai'r ddau fersiwn fod o'r un ansawdd a bod ar gael ar yr un amser.

Categori B

Eitemau a all yn dibynnu ar yr amgylchiadau fod:

- yn ddwyieithog
yn cynnwys cyfran yn Gymraeg
- ar gael yn Gymraeg os gwneir cais

Categori C

Bydd yr eitemau hyn ar gael yn Saesneg yn unig

Nodyn

Mae'n anochel na fydd rhai dogfennau yn dod o fewn un o'r categorïau clir uchod. Mewn achosion o'r fath, dylai staff gysylltu â'r Swyddog Polisi Cydraddoldeb a'r Iaith Gymraeg (est 3010) neu'r Swyddog Cefnogaeth Iaith Gymraeg (est 4680) i drafod a dod i benderfyniad p'un ai oes angen cyfieithu dogfen ai peidio.

Items	A	B	C	Additional comments
Accounts			X	i.e internal financial records, not public notices
Advertisements	X			Bilingual
Answer phone messages – office and mobile	X			Corporate messages are to be bilingual. Individual answer phones (office and mobile) are bilingual only if the officer is a Welsh speaker.
Booklets	X			Bilingual
Brochures	X			Bilingual
Business cards	X			Bilingual
Committee minutes/agendas		X		Bilingual upon request
Compliment slips	X			Bilingual with the the phrase “correspondence from the public is welcome in Welsh or English”
Contract documentation		X	X	Welsh only if Welsh Language body
Corporate identity/branding	X			Bilingual – refer to Corporate Branding guideline on “The Point”
Displays and exhibitions	X			Bilingual – see 6.6 for more details
Electoral stationery	X			Bilingual
E mail auto signatures	X			Bilingual if the member of staff is a Welsh speaker
E mail reponses	X			If e mail received in Welsh the response will be in Welsh and subsequent correspondence
Executive summaries	X			Produced if external document deemed to large or technical. Bilingual
Forms and explanatory material for the public	X			Bilingual – see 6.4.2 for details
General correspondence	X	X	X	Bilingual or Welsh or English only – if language choice of recipient known
Identity badges	X			Bilingual
Internal surveys, questionnaires			X	Internal document English only unless Welsh topic
Invitations	X			Bilingual
Invoices			X	Standard corporate branding
Job vacancies advertised in newspapers or journals	X		X	No language requirement for post - English only, but with basic details bilingual (post, location, grade and that welcome to apply in Welsh etc). Welsh essential – Welsh only advert with small description in English.
Job vacancies advertised on Council website	X			Bilingual
Job application forms	X			Bilingual
Leaflets	X			Bilingual
Letterheads	X			Bilingual with the the phrase “correspondence from the public is welcome in Welsh or English”

Eitemau	A	B	C	Sylwadau ychwanegol
Cyfrifon			X	h.y. cofnodion ariannol mewnol, nid hysbysiadau cyhoeddus
Hysbysebion	X			Dwyieithog
Negeseuon peiriannau ateb ffôn – swyddfa a symudol	X			Negeseuon corfforaethol i fod yn ddwyieithog. Peiriannau ateb ffôn unigol (swyddfa a symudol) yn ddwyieithog os yw'r swyddog yn siarad Cymraeg
Llyfrynnau	X			Dwyieithog
Taflenni	X			Dwyieithog
Cardiau busnes	X			Dwyieithog
Cofnodion/agendâu pwyllgorau		X		Dwyieithog ar gais
Dalenni cyfarch	X			Dwyieithog gyda'r ymadrodd "croesewir gohebiaeth gan y cyhoedd yn Gymraeg neu Saesneg"
Dogfennau contract		X	X	Cymraeg yn unig os yn gorff Cymraeg
Hunaniaeth/brandio corfforaethol	X			Dwyieithog - gweler y canllaw Brandio Corfforaethol ar "Y Pwynt"
Arddangosiadau ac arddangosfeydd	X			Dwyieithog - mwy o fanylion yn 6.6
Gohebiaeth etholiadol	X			Dwyieithog
Llofnodion e-bost	X			Dwyieithog os yw'r swyddog yn siarad Cymraeg
Ymatebion e-bost	X			Os derbynir neges e-bost yn Gymraeg, bydd yr ymateb a'r ohebiaeth ddlynol yn Gymraeg
Crynodebau gweithredol	X			Cynhyrchir os bernir bod y ddogfen yn rhy fawr neu dechnegol. Dwyieithog.
Ffurflenni a deunydd esboniadol i'r cyhoedd	X			Dwyieithog - manylion yn 6.4.2.
Gohebiaeth gyffredinol	X	X	X	Dwyieithog neu Gymraeg neu Saesneg yn unig os gwyddys beth yw dewis iaith y sawl sy'n derbyn yr ohebiaeth
Bathodynnau adnabod	X			Dwyieithog
Arolygon mewnol, holiaduron			X	Dogfenni mewnol yn Saesneg yn unig, os nad ar bwnc yn ymwneud â'r Gymraeg
Gwahoddiadau	X			Dwyieithog
Anfonebau			X	Brandio corfforaethol safonol
Swyddi gwag a hysbysebion mewn papurau newydd neu gylchgronau	X		X	Dim gofyniad iaith ar gyfer y swydd - Saesneg yn unig, ond gyda manylion sylfaenol yn ddwyieithog (swydd, lleoliad, gradd a bod croeso i wneud cais yn Gymraeg ac ati). Cymraeg yn hanfodol - hysbysebion yn Gymraeg yn unig gyda disgrifiad byr yn Saesneg.
Swyddi gwag a hysbysebion ar wefan y Cyngor	X			Dwyieithog

Job application forms	X			Bilingual
Leaflets	X			Bilingual
Letterheads	X			Bilingual with the the phrase “correspondence from the public is welcome in Welsh or English”
Letters	X			Letters received in Welsh will require a Welsh reply. Also accompanying forms and leaflets etc should be provided in Welsh.
Maps	X			Bilingual
Menus	X			Bilingual
Newsletters, newspapers – Council publications	X			Bilingual
Notices for meetings			X	People will be required to give 5 working days notice if they would like to contribute through the medium of Welsh. Also documentation available in welsh upon request
Official public notices	X			Bilingual in Wales
Passes	X			Bilingual
Permits	X			Bilingual
Posters	X			Bilingual
Press releases – local press	X	X	X	Welsh only in Welsh publications – bilingual if Welsh item in English local press. Otherwise no need to translate
Press releases – Council website	X			Bilingual
Publicity material	X			Bilingual
Questionnaires	X			Bilingual for external questionnaires not internal
Receipts	X			Bilingual
Reports,	X			Bilingual if for external purposes. If deemed too large or “technical” an Executive summary should be produced bilingually
Schemes	X			As above
Strategies and plans	X			As above
Telephone communications	X			Bilingual – good morning/bore da good afternoon/prynhawn da etc
Tickets eg parking	X			Bilingual
Time sheets				Bilingual
Signage				
Building signs/external and internal	X			Bilingual and must follow Corporate brand guidelines
Road markings	X			New to be Bilingual. Otherwise bilingual on replacement/renewal
Road signs	X			As above
Street name plates	X			As above – see 6.2.4 for details
Temporary signage provided by Contractors or Council eg roadworks, diversions etc	X			Bilingual – see 6.2.2 for details
Vehicle signage	X			Bilingual and must follow Corporate brand guidelines.

Ffurflenni cais am swydd	X			Dwyieithog
Taflenni	X			Dwyieithog
Penawdau llythyr	X			Dwyieithog gyda'r ymadrodd "croesewir gohebiaeth gan y cyhoedd yn Gymraeg neu yn Saesneg"
Llythyrau	X			Bydd llythyrau a dderbynnir yn Gymraeg yn derbyn ateb Cymraeg. Dylai ffurflenni a thafenni ac yn y blaen a anfonir gyda'r llythyrau fod yn Gymraeg.
Mapiau	X			Dwyieithog
Bwydlenni	X			Dwyieithog
Cylchlythyrau, papur newydd - cyhoeddiadau'r Cyngor	X			Dwyieithog
Hysbysiad cyfarfodydd			X	Angen 5 diwrnod gwaith o hysbysiad os am gyfrannu drwy gyfrwng y Gymraeg. Hefyd dogfennau yn Gymraeg ar gais.
Hysbysiadau cyhoeddus swyddogol	X			Dwyieithrwydd yng Nghymru
Pasiau	X			Dwyieithog
Pasys	X			Dwyieithog
Posterï	X			Dwyieithog
Datganiadau i'r wasg - y wasg leol	X	X	X	Cymraeg yn unig mewn cyhoeddiadau Cymraeg - dwyieithog os yn eitem am y Gymraeg yn y wasg leol yn Saesneg. Fel arall dim angen cyfieithu.
Datganiadau i'r wasg - gwefan y Cyngor	X			Dwyieithog
Deunydd cyhoeddusrwydd	X			Dwyieithog
Holiaduron	X			Dwyieithog ar gyfer holiaduron allanol dim mewnol
Derbyniadau	X			Dwyieithog
Adroddiadau	X			Dwyieithog os ar gyfer dibenion allanol. Os bernir yn rhy fawr neu "dechnegol" dylid cynhyrchu crynodeb gweithredol dwyieithog
Cynlluniau	X			Fel uchod
Strategaethau a chynlluniau	X			Fel uchod
Cyfathrebu ffôn	X			Dwyieithog - good morning/bore da good afternoon/prynhawn da ac yn y blaen
Tocynnau ee parcio	X			Dwyieithog
Dalenni amser				Dwyieithog
Arwyddion				
Adeiladau arwyddion /mewnol ac allanol	X			Dwyieithog a rhaid dilyn canllawiau brand corfforaethol
Marciau ffordd	X			Newydd i fod yn ddwyieithog, Fel arall dwyieithog pan gant eu hadnewyddu.
Arwyddion ffordd	X			Fel uchod
Platiau enw stryd	X			Fel uchod - manylion 6.2.4
Arwyddion dros dro a ddarperir gan Gontractwyr neu'r Cyngor e.e. arwyddion ffordd, dargyfeirio ac ati	X			Dwyieithog - manylion 6.2.2
Arwyddion cerbydau	X			Dwyieithog. Rhaid dilyn canllawiau brand corfforaethol.
Deunydd cyhoeddusrwydd	X			Dwyieithog
Llythyrau safonol				
Gwefannau	X			Rhaid i'r gwefannau a gaiff eu rhedeg gan adrannau'r Cyngor fod yn ddwyieithog yn unol â'n prif wefan i www.monmouthshire.gov.uk

Appendix 3 Action Plan

PARAGRAPH	MEASURE	YEAR ONE TARGET	YEAR TWO TARGET	YEAR THREE TARGET	RESPONSIBILITY
SERVICE PLANNING AND DELIVERY					
4.1.1	Assess linguistic consequences of new policies or initiatives	Audit sample of Equality Impact Assessments to measure number of changes to Welsh language policies.	As year 1, whilst seeing a percentage increase in effectiveness	As year 2, with a percentage increase in effectiveness	Equalities Officer and Improvement Team.
4.1.2	Issue guidance to staff on assessing new proposals	Review guidance available and re-publicise	Review guidance available and re-publicise	Review guidance available and re-publicise	Equalities Officer and Improvement Team.
4.3, 4.4, 4.5, 4.6	Ensure the Council and any relevant third parties conform with Scheme	Bi-annual audit	Bi-annual audit	Bi-annual audit	Equalities Officer and Improvement Team.

Atodiad 3 Cynllun Gweithredu

PARAGRAFF	MESUR	TARGED BLWYDDYN UN	TARGED BLWYDDYN DAU	TARGED BLWYDDYN TRI	CYFRIFOLDEB
CYNLLUNIO A CHYFLAWNI GWASANAETHAU					
4.1.1	Aseu canlyniadau ieithyddol y polisïau neu'r mentrau newydd	Archwilio sampl o Aseuadau o Effaith ar Gydraddoldeb i fesur nifer y newidiadau i bolisïau iaith Gymraeg.	Fel ym Mlwyddyn 1, tra'n gweld cynnydd yng nghanran yr effeithiolrwydd	Fel ym Mlwyddyn 2, tra'n gweld cynnydd yng nghanran yr effeithiolrwydd	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau.
4.1.2	Cyhoeddi canllawiau i staff ynglŷn ag aseu cynigion newydd	Adolygu'r canllawiau sydd ar gael a'u hail-gyhoeddi	Adolygu'r canllawiau sydd ar gael a'u hail-gyhoeddi	Adolygu'r canllawiau sydd ar gael a'u hail-gyhoeddi	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
4.3, 4.4, 4.5, 4.6	Sicrhau fod y Cyngor ac unrhyw drydydd parti perthnasol yn cydymffurfio â'r Cynllun	Archwiliad chwe-misol	Archwiliad chwe-misol	Archwiliad chwe-misol	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau

PARAGRAPH	MEASURE	YEAR ONE TARGET	YEAR TWO TARGET	YEAR THREE TARGET	RESPONSIBILITY
DEALING WITH THE WELSH SPEAKING PUBLIC					
5.1.1, 5.1.2	Welcome correspondence in Welsh and English and reply in language of choice	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Customer Access Manager
5.1.3	Ensure timescale for replying to Welsh and English letters is equal	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Customer Access Manager
5.1.4	Compile list of those wishing to receive correspondence in Welsh	Set up database of language preferences in conjunction with all service areas	Monitor database	Monitor database	Customer Access Manager
5.1.5	Issue revised guidance to staff on correspondence in Welsh	Review, update and re-publicise guidance as appropriate	Review, update and re-publicise guidance as appropriate	Review, update and re-publicise guidance as appropriate	Equalities Officer and Improvement Team.
5.1.6	Ensure circulars and standard letters to public are issued bilingually	Audit of standard letters, circulars and agreement of translations.	Compose document in conjunction with service areas outlining protocols	Review and update as appropriate	All People
5.1.7	Ensure correspondence that follows verbal communication in Welsh is also in Welsh	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Customer Access Manager

PARAGRAFF	MESUR	TARGED BLWYDDYN UN	TARGED BLWYDDYN DAU	TARGED BLWYDDYN TRI	CYFRIFOLDEB
DELIO AG AELODAU'R CYHOEDD SY'N SIARAD CYMRAEG					
5.1.1, 5.1.2	Croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg ac ateb yn y dewis iaith	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Rheolwr Mynediad Cwsmeriaid
5.1.3	Sicrhau bod y raddfa amser ar gyfer ymateb i lythyrau Cymraeg a Saesneg yn gyfartal	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio a	Rheolwr Mynediad Cwsmeriaid
5.1.4	Llunio rhestr o enwau'r sawl sy'n dymuno derbyn gohebiaeth yn Gymraeg.	Sefydlu cronfa ddata o ddewisiadau iaith mewn cydweithrediad â phob maes gwasanaeth	Monitro'r gronfa ddata	Monitro'r gronfa ddata	Rheolwr Mynediad Cwsmeriaid
5.1.5	Cyhoeddi canllawiau diwygiedig i aelodau staff, ynglŷn â gohebiaeth yn Gymraeg.	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi canllawiau fel y bo'n briodol	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi canllawiau fel y bo'n briodol	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi canllawiau fel y bo'n briodol	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau.
5.1.6	Sicrhau bod cylchlythyrau a llythyrau safonol yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog	Archwilio llythyrau safonol, cylchlythyrau a chytuno ar y cyfieithiad.	Llunio dogfennau mewn cydweithrediad â phrotocolau amlinellol y meysydd gwasanaeth	Adolygu a diweddarau fel y bo'n briodol	Pawb
5.1.7	Sicrhau bod gohebiaeth sy'n dilyn sgwrs yn Gymraeg, hefyd yn cael ei lunio yn Gymraeg	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Rheolwr Mynediad Cwsmeriaid

5.1.8	Ensure email correspondence in Welsh is replied to in Welsh	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Quarterly audit of procedures	Customer Access Manager
5.1.9	Develop bilingual automated correspondence	Audit and review current procedures in conjunction with service areas. Introduce some bilingual automated correspondence.	Make all automated correspondence bilingual. Audit and review current procedures	Audit and review current procedures	All service area heads.
5.2.1	Answer telephone calls bilingually	Audit and review via 'mystery shopper' exercise.	Audit and review via 'mystery shopper' exercise.	Audit and review via 'mystery shopper' exercise.	Supervisor Reception/Telephones, Equalities Officer and Improvement Team.
5.2.2	Provide telephone training and Welsh awareness training to new members of staff	Evaluation of current procedures	Evaluation of current procedures	Evaluation of current procedures	Staff Development Officer
5.2.3	Issue guidance to existing staff on telephone calls in Welsh	Review 'Welsh Language Scheme - Guidelines for Staff' and re-publicise.	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Equalities Officer and Improvement Team, Customer Access Manager
5.2.4	Provide bilingual corporate answer-phone messages	Audit and review current processes. Introduce bilingual corporate answer phone messages.	Audit and review current procedures	Audit and review current procedures	Supervisor Reception/Telephones, Equalities Officer and Improvement Team.
5.3.1	Invite contributions at public meetings in Welsh or English	Audit public on preferences and previous enquiries. Review and re-publicise available guidance.	Review guidance, update and re-publicise.	Review guidance, update and re-publicise.	Democratic Services/All Staff

5.1.8	Sicrhau bod gohebiaeth yn Gymraeg yn derbyn ateb yn Gymraeg	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Rheolwr Mynediad Cwsmeriaid
5.1.9	Datblygu gohebiaeth awtomataidd ddwyieithog	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol mewn cydweithrediad â meysydd gwasanaeth. Cyflwyno peth gohebiaeth awtomataidd sy'n ddwyieithog	Sicrhau bod gohebiaeth awtomataidd yn ddwyieithog. Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol	Archwilio gweithdrefnau'n chwarterol	Penaethiaid pob maes gwasanaeth
5.2.1	Ateb galwadau ffôn yn y ddwy iaith	Archwilio ac adolygu trwy ymarfer 'cwsmer cudd'.	Archwilio ac adolygu trwy ymarfer 'cwsmer cudd'	Archwilio ac adolygu trwy ymarfer 'cwsmer cudd'.	Goruchwyliwr neu staff y Dderbynfa, Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
5.2.2	Darparu hyfforddiant ar y ffôn a hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r iaith Gymraeg i aelodau staff newydd	Gwerthuso'r gweithdrefnau presennol	Gwerthuso'r gweithdrefnau presennol	Gwerthuso'r gweithdrefnau presennol	Swyddog Datblygu Staff
5.2.3	Cyhoeddi canllawiau i staff ynghylch galwadau ffôn yn Gymraeg.	Adolygu Canllawiau Staff y Cynllun Iaith Gymraeg a'u hail-adolygu.	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau, Rheolwr Mynediad i Gwsmeriaid

5.3.4	Develop a bilingual website	Review level of Welsh on website. July 2012 – complete translation of 322 pages (1.7%). Translate pages of 2 departments per month, with 100% completion by January 2013. Devise protocols regarding news updates on the website and their translation.	Review Welsh content. Monitor % of English content to % of Welsh content.	Review Welsh content. Monitor % of English content to % of Welsh content.	Web Team, Equalities Officer and Improvement Team.
-------	-----------------------------	---	---	---	--

5.2.4	Darparu negeseuon corfforaethol dwyieithog ar beiriannau ateb.	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol. Cyflwyno negeseuon corfforaethol dwyieithog ar beiriannau ateb.	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol	Goruchwyliwr neu staff y Dderbynfa, Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
5.3.1	Gwahodd cyfraniadau yn ystod cyfarfodydd cyhoeddus yn Gymraeg neu Saesneg	Holi'r cyhoedd ynghylch dewisiadau ac ymholiadau blaenorol. Adolygu ac ail-gyhoeddi'r canllawiau sydd ar gael.	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi.	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi.	Gwasanaethau Democraidd/Holl Aelodau Staff
5.3.4	Datblygu gwefan dwyieithog	Adolygu lefel y Gymraeg ar y wefan. Gorffnaf 2012 – cyfieithu 322 o dudalennau (1.7%). Cyfieithu tudalennau 2 adran y mis a chwblhau 100% erbyn Ionawr 2013. Dyfeisio protocolau o ran y newyddion diweddaraf ar y wefan a'u cyfieithiad.	Adolygu'r cynnwys Cymraeg. Monitro % y Saesneg o gymharu â % y cynnwys Cymraeg.	Adolygu'r cynnwys Cymraeg. Monitro % y Saesneg o gymharu â % y cynnwys Cymraeg.	Tîm y We, Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau.

PARAGRAPH	MEASURE	YEAR ONE TARGET	YEAR TWO TARGET	YEAR THREE TARGET	RESPONSIBILITY
THE COUNCIL'S PUBLIC FACE					
6.1.1	Establish a bilingual corporate identity	Publish a Welsh copy of the upcoming Branding Report and make available to staff	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Communications
6.1.2	Issue guidance on corporate identity	Publish a Welsh copy of the upcoming Branding Report and make available to staff	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Communications
6.2	Ensure new and replacement signs in public areas are bilingual and issue guidance on this	Audit and review current procedures and guidance. Re-publicise to staff.	Audit and review current procedures and guidance. Re-publicise to staff.	Audit and review current procedures and guidance. Re-publicise to staff.	Monitor
6.2.5, 6.2.6	Encourage the use of Welsh name for the new developments and develop a standardised list of Welsh place-names	Consult with Town/Community councils to ensure happiness with compiled list. Create and publish a signage protocol document.	Audit and review current procedures and guidance. Re-publicise to staff.	Audit and review current procedures and guidance. Re-publicise to staff.	Equalities Officer and Improvement Team.
6.3	Issue criteria on which documents should be bilingual	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Equalities Officer and Improvement Team.
6.4.2	Issue guidance on producing forms	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Equalities Officer and Improvement Team.

PARAGRAFF	MESUR	TARGED BLWYDDYN UN	TARGED BLWYDDYN DAU	TARGED BLWYDDYN TRI	CYFRIFOLDEB
WYNEB CYHOEDDUS Y CYNGOR					
6.1.1	Sefydlu hunaniaeth gorfforaethol ddwyieithog	Cyhoeddi copi Cymraeg o'r Adroddiad Brandio sydd ar y gweill, ei gyhoeddi a sicrhau ei fod ar gael i aelodau staff	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Cyfathrebu
6.1.2	Cyhoeddi canllawiau ar hunaniaeth gorfforaethol	Cyhoeddi copi Cymraeg o'r Adroddiad Brandio sydd ar y gweill, ei gyhoeddi a sicrhau ei fod ar gael i aelodau staff	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Cyfathrebu
6.2	Sicrhau bod arwyddion newydd a rhai sydd yn cymryd eu lle mewn mannau cyhoeddus yn ddwyieithog; cyhoeddi canllawiau ynglŷn â hyn	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol. Eu hail-gyhoeddi ar gyfer staff.	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol. Eu hail-gyhoeddi ar gyfer staff.	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol. Eu hail-gyhoeddi ar gyfer staff..	Monitro
6.2.5, 6.2.6	Annog y defnydd o enwau Cymraeg ar gyfer datblygiadau newydd a datblygu rhestr safonol o enwau lleoedd yn Gymraeg	Ymgynghori â Chynghorau Tref/Cymuned i sicrhau eu bod yn hapus â'r rhestr grynodol. Creu a chyhoeddi dogfen protocol arwyddion.	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol. Eu hail-gyhoeddi ar gyfer staff.	Archwilio ac adolygu'r gweithdrefnau presennol. Eu hail-gyhoeddi ar gyfer staff.	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau.

6.5.1	Issue bilingual and Welsh-language press releases where appropriate	Review % of Welsh press releases in comparison to % English. Release at least 20% of press releases in Welsh/bilingual.	Increase % of Welsh/bilingual press releases to 50%.	Raise % of Welsh/bilingual press releases compared to 90%	All people/Review by Equalities Officer and Improvement Team
6.6.1	Present exhibitions and displays bilingually	Review % of Welsh exhibitions/displays in comparison to English. Decide which are eligible/suitable to be in Welsh	Raise % of Welsh exhibitions/displays to 20%.	Raise % of Welsh exhibitions/displays to 50%	All people/Review by Equalities Officer and Improvement Team
6.6.2	Issue guidance on advertising and publicity	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Equalities Officer and Improvement Team
6.6.3	Conduct public surveys bilingually	Conduct review of public surveys. Find % of Welsh/Bilingual surveys compared to English only.	Audit and review. See a % increase to 30% in number of Welsh/Bilingual surveys on year 1 figures.	Audit and review. See a % increase to 75% in number of Welsh/Bilingual surveys on year 2 figures.	All people/Review by Equalities Officer and Improvement Team
6.7.1	Produce official and public notices bilingually	Seek/compile a register of public notices. Make 30% of Welsh/bilingual notices compared to English only.	Review and update. See an increase to 70% in number of notices on year 1 figures.	Review and update. See a % increase to 100% in number of notices on year 2 figures.	All people/Review by Equalities Officer and Improvement Team
6.7.2	Advertise for Welsh essential posts in Welsh	Current practice – advertised bilingually.	Current practice – advertised bilingually.	Current practice – advertised bilingually.	HR

6.3	Cyhoeddi meini prawf ynghylch y dogfennau a ddylai fod yn ddwyieithog	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau.
6.4.2	Cyhoeddi canllawiau ar lunio ffurflenni	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau.
6.5.1	Cyhoeddi datganiadau i'r wasg yn Gymraeg a dwyieithog lle'n briodol	Adolygu'r % o ddatganiadau i'r wasg yn Gymraeg a chymharu â'r % yn Saesneg. Rhyddhau o leiaf 20% o ddatganiadau i'r wasg yn Gymraeg/dwyieithog.	Cynyddu % y datganiadau i'r wasg sy'n Gymraeg/dwyieithog i 50%.	Cynyddu % y datganiadau i'r wasg Cymraeg/dwyieithog o gymharu â 90%	Pawb/I'w adolygu gan y Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
6.6.1	Cyflwyno arddangosfeydd ac arddangosiadau yn ddwyieithog	Adolygu % yr arddangosfeydd/arddangosiadau Cymraeg o gymharu â'r Saesneg. Penderfynu pa rhai sy'n gymwys/addas i fod yn Gymraeg	Cynyddu nifer yr arddangosfeydd/arddangosiadau Cymraeg i 20%.	Cynyddu % yr arddangosfeydd/arddangosiadau Cymraeg i 50%	Pawb/I'w adolygu gan y Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
6.6.2	Cyhoeddi canllawiau ar hysbysebu a chyhoeddusrwydd	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
6.6.3	Cynnal arolygon cyhoeddus yn y ddwy iaith	Cynnal adolygiad o arolygon cyhoeddus. Canfod % yr arolygon Cymraeg/Dwyieithog o gymharu ag uniaith Saesneg.	Archwilio ac adolygu. Gweld cynnydd i 30% yn nifer yr arolygon Cymraeg/Dwyieithog ar ffigurau blwyddyn 1.	Archwilio ac adolygu. Gweld cynnydd i 75% yn nifer yr arolygon Cymraeg/Dwyieithog ar ffigurau blwyddyn 2.	Pawb/I'w adolygu gan y Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau

6.7.3	Issue revised guidance on public notices and recruitment advertising	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Equalities Officer and Improvement Team
6.8.1	Ensure availability of language choice at Council meetings.	Audit and review procedures. Compose guidance in collaboration with the relevant officers.	Review, update and re-publicise	Review, update and re-publicise	Democratic Services

6.7.1	Llunio hysbysiadau swyddogol a chyhoeddus yn ddwyieithog	Ceisio/crynhoi cofrestr o hysbysiadau cyhoeddus. Llunio 30% o hysbysiadau Cymraeg/dwyieithog o gymharu ag uniaith Saesneg.	Adolygu a diweddarau. Gweld cynnydd i 70% yn nifer yr hysbysiadau o gymharu â ffigurau blwyddyn .	Adolygu a diweddarau. Gweld cynnydd i 100% yn nifer yr hysbysiadau o gymharu â ffigurau blwyddyn 2.	Pawb/I'w adolygu gan y Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
6.7.1	Hysbysebu yn Gymraeg am swyddi lle mae'r Gymraeg yn hanfodol.	Arfer presennol – hysbysebu'n ddwyieithog.	Arfer presennol – hysbysebu'n ddwyieithog.	Arfer presennol – hysbysebu'n ddwyieithog.	AD
6.7.2	Cyhoeddi canllawiau diwygiedig ar hysbysiadau cyhoeddus a hysbysebion recriwtio	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
6.8.1	Sicrhau bod dewis iaith ar gael yng nghyfarfodydd y Cyngor.	Archwilio ac adolygu gweithdrefnau. Llunio canllawiau mewn cydweithrediad â'r swyddogion perthnasol.	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Adolygu, diweddarau ac ail-gyhoeddi	Gwasanaethau Democrataidd

PARAGRAPH	MEASURE	YEAR ONE TARGET	YEAR TWO TARGET	YEAR THREE TARGET	RESPONSIBILITY
IMPLEMENTING AND MONITORING THE SCHEME					
7.1.1	Develop a Welsh Language Skills Strategy	Begin implementation of a Welsh Language Skills Strategy	Ensure implementation and re-publicise	Ensure implementation and re-publicise	Equalities Officer and Improvement Team
7.1.2	Establish whether there are specific posts where proficiency in Welsh is essential	Review current posts and demand via WLSS	Review current posts and demand	Review current posts and demand	Equalities Officer and Improvement Team, Personnel
7.1.3	Conduct surveys to establish the number of staff who speak Welsh or are learning Welsh and their location within the organisation	Review current posts and demand via WLSS	Review current posts and demand	Review current posts and demand	Equalities Officer and Improvement Team
7.1.4	Prepare strategy to address lack of Welsh speaking staff in particular service areas	Review current posts and demand via WLSS	Review current posts and demand	Review current posts and demand	Equalities Officer and Improvement Team
7.2	Develop Welsh language training programme	Review current programme, implement new measures	Review current programme, percentage increase in staff completing course	Review current programme, percentage increase in staff completing course	Training
7.3	Consider linguistic ability when recruiting staff	Current practice	Current practice	Current practice	All people
7.4	Encourage vocational training in Welsh language	Review and identify areas where training would be desirable	Review and increase percentage of people completing training	Review and increase percentage of people completing training	Training

PARAGRAFF	MESUR	TARGED BLWYDDYN UN	TARGED BLWYDDYN DAU	TARGED BLWYDDYN TRI	CYFRIFOLDEB
RHOI'R CYNLLUN AR WAITH A'I FONITRO					
7.1.1	Datblygu Strategaeth Sgiliau Iaith Gymraeg	Gweithredu'r Strategaeth Sgiliau Iaith Gymraeg	Sicrhau ei bod yn cael ei gweithredu a'i hail-gyhoeddi	Sicrhau ei bod yn cael ei gweithredu a'i hail-gyhoeddi	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
7.1.2	Pennu a oes swyddi penodol sydd yn gofyn am hyfedredd yn y Gymraeg	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw drwy'r SSIG	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau, Personél
7.1.2	Cynnal arolygon i ganfod nifer y staff sy'n siarad Cymraeg neu'n dysgu'r iaith, a'u lleoliad o fewn y sefydliad	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw drwy'r SSIG	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
7.1.3	Paratwir strategaeth i fynd i'r afael â'r diffyg staff sy'n siarad Cymraeg mewn meysydd gwasanaeth penodol	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw drwy'r SSIG	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw	Adolygu'r swyddi presennol a'r galw	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
7.2	Datblygu rhaglen hyfforddi iaith Gymraeg	Adolygu'r rhaglen bresennol, rhoi mesurau newydd ar waith	Adolygu'r rhaglen bresennol, cynnydd yng nghanran y staff sy'n cwblhau'r cwrs	Adolygu'r rhaglen bresennol, cynnydd yng nghanran y staff sy'n cwblhau'r cwrs	Hyfforddiant
7.3	Ystyried gallu ieithyddol wrth recriwtio staff	Arfer presennol	Arfer presennol	Arfer presennol	Pawb
7.4	Annog hyfforddiant galwedigaethol yn y Gymraeg	Adolygu a chanfod y meysydd lle byddai hyfforddiant yn ddymunol	Adolygu a chynyddu canran y bobl sy'n cwblhau hyfforddiant	Adolygu a chynyddu canran y bobl sy'n cwblhau hyfforddiant	Hyfforddiant

7.5.2	Make Cysgliad software available to Welsh speaking staff	Collaborate with IT to assess processes/feasibility.	Review decision taken in year 1	Review decision taken in year 2	Equalities Officer and Improvement Team /IT
7.6	Deal with complaints in Welsh	Review/Audit complaints protocols. Find % of complaints received in Welsh that are replied to in Welsh in the necessary timescale. Ensure that 100% of complaints received in Welsh are answered in Welsh/bilingually	Review, evaluate and re-publicise monitoring procedures.	Review, evaluate and re-publicise monitoring procedures.	Customer Access Manager/Review by Equalities Officer and Improvement Team
7.7.2	Prepare and submit Annual Monitoring Report to Welsh Language Board	Current practice	Current practice	Current practice	Equalities Officer and Improvement Team
8.1, 8.2, 8.3	Publicise Scheme	Current practice	Current practice	Current practice	Equalities Officer and Improvement Team
8.4	Encourage development of Menter Iaith Initiative	Arrange bi-annual meetings between Menter BGTM and the Welsh Language Officer	Continue to conduct meetings between the two parties	Continue to conduct meetings between the two parties	Equalities Officer and Improvement Team
9	Review implementation of Scheme and targets.	Current practice	Current practice	Current practice	Equalities Officer and Improvement Team

7.5.2	Sicrhau bod meddalwedd Cysgliad ar gael i staff sy'n siarad Cymraeg	Cydweithio gyda'r adran TG i asesu prosesau/dichonoldeb	Adolygu'r penderfyniad a wnaed ym mlwyddyn 1	Adolygu'r penderfyniad a wnaed ym mlwyddyn 2	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau/TG
7.6	Delio â chwynion yn Gymraeg	Adolygu/Archwilio protocolau cwynion. Canfod % y cwynion a dderbyniwyd yn Gymraeg a dderbyniodd ateb yn Gymraeg ac o fewn y raddfa amser angenrheidiol. Sicrhau bod 100% o'r cwynion a dderbyniwyd yn Gymraeg yn cael eu hateb yn Gymraeg/dwyieithog	Adolygiad – gweld y nifer o gwynion a atebir yn Gymraeg yn cynyddu i 75% o gymharu â ffigurau blwyddyn 1	Adolygiad – gweld y nifer o gwynion a atebir yn Gymraeg yn cynyddu i 100% o gymharu â ffigurau blwyddyn 2.	Rheolwr Mynediad i Gwsmeriaid/Adolygiad gan y Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
7.7.2	Paratoi a chyflwyno Adroddiad Monitro Blynyddol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg	Arfer Presennol	Arfer Presennol	Arfer Presennol	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
8.1, 8.2, 8.3	Cyhoeddi'r Cynllun	Arfer Presennol	Arfer Presennol	Arfer Presennol	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
8.4	Annog datblygu Menter Iaith	Trefnu cyfarfodydd ddwywaith y flwyddyn rhwng Menter BGTM a Swyddog yr Iaith Gymraeg	Parhau i gynnal cyfarfodydd rhwng y ddau barti	Parhau i gynnal cyfarfodydd rhwng y ddau barti	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau
9	Adolygu gweithrediad y cynllun a'r targedau.	Arfer Presennol	Arfer Presennol	Arfer Presennol	Swyddog Cydraddoldeb a'r Tîm Gwelliannau

